

kiadja: a "Mosolygó Gyermekarcok" Alapítvány

O
v
i
ú
j
s
á
g

2008-2009

TARTALOM

BEKÖSZÖNTŐ	3
ÓVI-INFÓ	4
DÖNTSÖN A MI JAVUNKRA!	4
CSOPORTJAINK NÉVSORA	5
SZMK NÉVSORA	7
AKTUALITÁSOK	7
HÁZIREND	7
ESEMÉNY NAPTÁR	9
ÜNNEPNAPOK A KISZOMBORI 125 ÉVES ÓVODÁBAN	9
LÉLEKTAN	10
HA ELCSATTAN EGY ATYAI POFON	10
TISZTELET A FÉRJEKNEK	12
EGÉSZSÉG	14
ÉTKEZÉSI ZAVAROK GYERMEKKORBAN	14
A LÁZRÓL	14
FIGYELEMFELHÍVÓ	16
MEGFÁZÁS VAGY FERTŐZÉS?	16
TARKABARKA	19
HÁNYADIK GYEREKNEK JÓ SZÜLETNI:	19
APA 5-SZÖR	20
VELÜNK TÖRTÉNT	22
A FÖLD NAPJA AZ ÓVODÁBAN	22
AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK	22
TÉRSÉGI VERSMONDÓ VERSENY APÁTFALVÁN	22
JUBILEUMI ÉVES DOLGOZÓINK	23
TERMÉSZET LESEN	23
HONNAN FÚJ A SZÉL?	23
VÁLASZOLUNK ROVAT	23
SZÜLŐVEL VAGY KORTÁRSSAL JÁTSZON?	23
ŐK MONDTÁK	24

HOROSZKÓP	25
MILYEN TÍPUS A GYERMEKEM?	25
KISÜTÖTTÜK	28
AZ EREDETI TÚRÓ RUDI MUFFIN	28
GYERMEK SAROK	29
AZ ARANYVÁROS KIRÁLYA	29

Címlaprajz:	„Apa és Én” Badics Anna Sára (Napsugár csoport)
Az óvoda címe:	6775 Kiszombor József A. u. 19
Telefon/fax szám:	62/ 297-063
E-mail:	kzovoda@sasip.hu
Az óvoda vezetője:	Börcsökné Balázs Márta
A tagóvodák vezetői:	Rutainé Matuszka Katalin (Ferencszállás) Kovácsné Pásztor Katalin (Klárafalva)
Az óvoda orvosa:	Dr. Kiss Katalin
Szakmai munkaközösség vezető:	Süliné Horváth Gabriella
Gyermek és ifj. védelmi felelős:	Szűcsné Ponyecz Mária
Minőségi munkacsoport vezető:	Szűcsné Ponyecz Mária
Alapítvány kuratórium elnöke:	Harkai Józsefné
Szülői munkaközösség elnöke:	Mandákné Vas Szilvia
Oviújság szerkesztője:	Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna és Németh Jánosné

BEKÖSZÖNTŐ

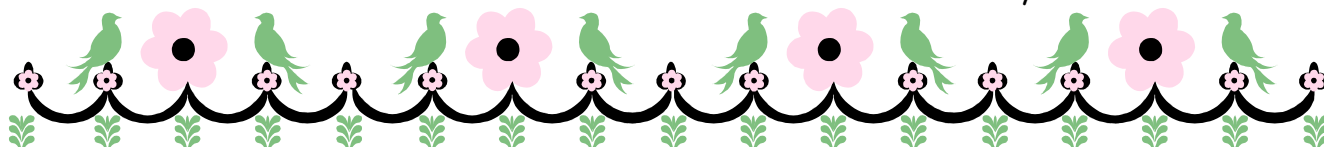
Ez a lapszám, most egy kicsit inkább az apukákhoz, férjekhez szól. Na nem azért, mert ők a férfiak. Nem azért, mert ők az erősebbek. Nem azért, mert ők az urak. Azért jár most nekik a tisztelet, mert ők a párunk, a gyermekeink apja. Mi itt az óvodában, az anyák napjára is úgy készülünk már, hogy egy-egy vers hozzájuk is, nekik szóljon. Változik a világ. Apák is mehetnek már GYES-re, egyre többen vesznek részt a szülői értekezleten, óvodai közös programokon, sokszor segítenek beütni egy-egy szöveget ...stb. Számomra, számunkra ez nagyon is rokonszenves, semmiképpen sem férfiatlan.

Abban a reményben állítottam most össze ezt az újságot, hogy talán beleolvasnak ők is -az apukák. De természetesen a család minden tagja találhat benne érdekességeket.

Kellemes olvasást, jó tanévet kívánok!

Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna

DÖNTSÖN A MI JAVUNKRA!

Kedves Szülők, Tisztelt Támogatók!

Örömmel számolhatok be arról, hogy már ötödik éve fogadhatja alapítványunk az adók 1%-át. Azzal, hogy adójuk 1%-áról rendelkeznek, nagy segítséget nyújtanak alapítványunk által az óvodás korú gyermekeink napjainak szebbé tételéhez. Hadd említsek néhány nagyobb értékű beruházást, amit ebben az időszakban tudtunk megvalósítani úgy, hogy Önök többféle módon támogattak, mi pályáztunk és hála Istennek nyertünk:

2003- ban videó kamerát, kerti padokat és 210.000 Ft összegben fejlesztő játékokat vásároltunk.

2004- ben varrógépet, mozgásfejlesztő eszközöket vettünk, és 350.000 Ft- ot költöttünk a csoportszobák szép, esztétikus berendezéseire.

2005- ben digitális fényképezőgépet, multifunkciós nyomtatót, és 280.000 Ft értékben a tárgyi eszközök beszerzését végeztük.

2006- ban pályázat útján jutottunk a kihangosító berendezéshez, ami azóta minden nap funkcionál, kedves szavakkal kíván szép napot, és aktuális eseményekről tájékoztat. A korábban vásárolt nagy mozgásfejlesztő játékunk felújítását, a homokozók árnyékolását is meg tudtuk valósítani, és 350.000 Ft- al gazdagodott óvodánk eszköztára.

2007- ben újabb kamerát vásároltunk, így egyszerre több csoportszobában is tudjuk használni, megörökítve sok értékes pillanatot. Egy ipari porszívót is beszereztünk, melynek segítségével tiszta környezetben tölthetik napjaikat gyermekeink. Ebben az évben is sikerült csoportonként 30.000 Ft- ot átadni fejlesztési célokra, amit az óvonénik lelkiismeretesen használnak fel, és természetesen számlával igazolnak.

2008- ban reményeink szerint egy projektorral és a hozzá szükséges vetítő vászonnal gazdagodik óvodánk. Sikerült egy olyan kávéfőző gépet is megvásárolni, amely reprezentatív célokra is alkalmas. Terveink között szerepel a tornaszoba aljzatának felújítása, a biztonságos és egészséges testmozgás érdekében.

Ezen kívül minden évben nagy figyelmet szentelünk a tehetséggondozásra, fontosnak tartjuk a hátrányos helyzetű családok segítségét és olyan programokat támogatunk, amely pozitív hatással van mindazokra akik csak látogatják óvodánkat. Például a „virágos oviért” program vagy a „madárbarát óvoda” program, hogy csak az utóbbiakat említsem.

Igyekeztem röviden bemutatni eredményeinket, munkánkat, bízom abban, hogy Önök továbbra is támogatják alapítványunkat.

ISMÉT DÖNTSÖN A MI JAVUNKRA !

Kérjük így töltse ki az APEH nyomtatványcsomagjában található rendelkező nyilatkozatot!

A kedvezményezett adószáma:

18465954-1-06

A kedvezményezett neve:

„Mosolygó gyermekarcok” Alapítvány

Köszönettel:

Harkai Józsefné
az alapítvány kuratóriumának elnöke

CSOPORTJAINK NÉVSORA

A legkisebbek

Katica csoport

Imre Mátyásné (Katika), Dávid Mihályné (Ilike), Pásztor Miklósné (Zsuzsi)

Czene Vivien	Lakatos Balázs	Ruszkai Balázs
Bencze Jázmin	Lukács Richárd	Szántó Brigitta
Decsi Gergely	Magyar Cintia	Szokol Bettina
Domján Zora	Márton Levente	Tábori Fanni
Fancsali Péter	Méreg Milán	Tóth Dzsenifer
Gara Mercédesz	Mezei Erik	Varga Boglárka
Kovács Adrienn	Mészáros Martin	Varga Jázmin
Lajtár András	Rácz Emese	

Ficánka csoport

Szűcsné Ponyecz Mária, Mártonné Miron Ágnes, Csóti Jánosné (Zsuzsi)

Asztalos Elizabet	Kaszás Gergő	Rózsa Zoltán
Békési Ádám	Kiss-Illés Ádám	Szekeres Dóra
Budai Márk Sándor	Kószó Gergely	Sárközi Hanna
Borek Benjamin	Süveg Merse	Balla Nelli
Csanádi Zsófi	Mezei Sándor	Csanádi Réka
Cseh Sára	Nasrudi Réka	Banu Sándor
Csuhaj Dorotya	Nyíró Renáta	
Farkas Benjamin	Petrik Gellért	
Furulyás Kristóf	Raffai Dominika	

Akik már értik a dörgést

Bajnok csoport

Haklikné Balázs Ildikó, Balázs Tímea, Gera Ferencné (Rózsika)

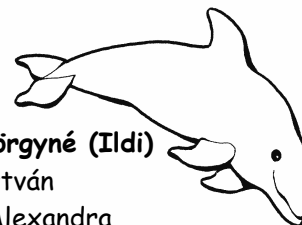
Balázs Anna Zsófi	Jani Zsófia	Tóth Tamara
Bandor Zsófi	Karika Márk	Turányi Melinda
Baranyi Sándor	Kis Petra Virág	Varga Vanessza
Bodré Balázs	Kis Vivien Jázmin	Banu Nándor
Borsos Norbert	Kórász Alexandra	Csepkó Gábor
Czavalinga Kristóf	Mészáros Gergő	Restás Krisztián
Cseh Márton	Solymosi Roland	Kincses Zalán
Dinka Dávid	Szegedi Levente	
Horváth Richárd	Szűcs Martin Pál	

Delfin csoport

Bábelné Miskolczi Zsuzsanna, Süliné Horváth Gabriella, Becsei Györgyné (Ildi)

Barna Zsolt	Horog Ádám	Szabó István
Bogos Noémi	Horváth Laura	Szalma Alexandra
Botlik Bertold	Katona József	Szentirmai Enikő
Farkas Brigitta	Kenyeres Áron	Terhes Krisztina
Feyes József	Kovács Ottília	Tóth Bence
Halász Krisztofer	Matuszka Norbert	Udvarhelyi Péter
Hatvani Rinaldó	Mezei Anett	Verebes Dzsenifer
Hegedűs Krisztofer	Putnoki Lukács	Zemankó Tünde

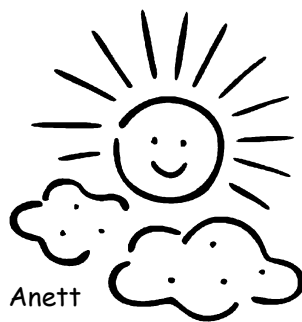

Napsugár csoport

Benák Gabriella, Baranyiné Gulácsi Zsuzsanna, Matuszka Istvánné (Évike)

Badics Sára	Horváth Brigitta
Balla István	Horváth Gábor
Balla Szimonetta	Horváth Mónika
Benkő Gábor	Kiss-Illés Roland
Csonka Soma	Kohányi Attila
Dávid Dóra	Majoros Zoltán
Farkas Viktória	Mandák Botond
Fodor Dániel	Nemes Patrik
Gazsi Noel	Papp Hanna

Pásztor Anett
Pipic Dorka
Rózsa Krisztián
Sárkány Barbara
Szűcs Virág
Túri Tamás

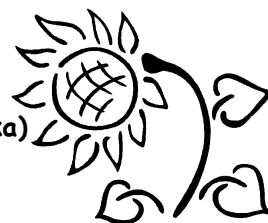
Akik már sokat tapasztaltak

Napraforgó csoport

Simor Gáborné (Andrea), Törökné Jani Edit, Kovács Sándorné (Katika)

Balla Márk	Farkas Dorián
Baka Alexandra	Fodor Dominik
Bandor Mónika	Hegyi Raul
Baranyi Benjamin	Kórácz Tamás
Baranyi Fanni	Kovács Dávid
Benkő Bernadett	Nagy Levente
Budai Kristóf	Petrik Réka
Dancsi Péter	Restás Mihály

Szabó Viktória
Szilvási Zsolt
Tóth Ágota
Turányi Judit
Fazekas Gábor
Halál Gabriella
Kiss Bernadett

Micimackó Csoport

Szabó Zoltánné (Margó), Németh Angéla, Kovács Ilona

Balázs Luca	Kasza Diána
Baranyi Tamás	Kis Bence
Baranyi-Nagy Brenda	Kohajda Balázs
Benyó Annamária	Kollár Klaudia
Bokor Amanda	Kolompár Márk
Dinka Viktória	Lele Bernadett
Gecse Nelli	Márki Barbara
Havasi Dzszenifer	Molnár Brigitta
Horváth Bernadett	Murka Nikolasz

Panyor Zsombor
Pap Lolita
Pap Zoé
Szeredi Soma
Tenczer Franciska
Váradi Vivien
Varga Eszter

Ferencszállási Cica-mica csoport

Rutainé Matuszka Katalin, Geczóné Kiss Katalin,

Bernáth Richard	Gárgyán Fanni
Gárgyán János	Fári Melinda
Dénes Eliza	Mészáros Tibor
Czikán Lili	Leoranu Alexandra
Bernáth Csaba	Czérna Ramóna

Fekete István
Nagy Noémi
Dankó Milán
Erdélyi Hanna
Gárgyán Bence

Klárafalvai csoport

Kovácsné Pásztor Katalin, Gazsó Mihályné (Irma)

Nagy András Dávid	Kócsó Bernadett
Pápai Laura	Gabor Ella Roxána
Fürge Olívia	Balassa Adrienn
Eberhart Anna	Mezei Márk
Dinka Boglárka	Deák Alex

Dinka Barbara
Oláh Kornél
Korom Levente
Bogáromi Vivien Adrienn

SZMK NÉVSORA

Napraforgó Csoport:

Tóth Zsuzsanna
Tóthné Kádár Gabriella
Petrikné Simon Erzsébet

Katica csoport:

Domján Péter
Méregné Putnoki Nóra
Vargáné Oláh Noémi

Ficánka csoport:

Békési Ferenc
Petrikné Simon Erzsébet
Csanádiné Zatykó Szilvia

Napsugár csoport:

Erdélyi Irén
Mandákné Vas Szilvia
Horváth Zoltánné (Gabi)

Micimackó csoport

Kovács Katalin
Bakos Zsuzsanna
Ternczerné Kasza Mária

Ferencszállási csoport:

Czikánné Kovács Mónika
Czérna Lászlóné (Marianna)
Fáriné Gera Mária

Bajnok csoport:

Balázsne Komlódi Éva
Bodré Andrásné (Erika)
Tóth Antalné (Melinda)

Klárafalvai csoport:

Vikorné Széll Mária
Varga Enikő
Fürge Zoltánné (Erika)

AKTUALITÁSOK

HÁZIREND

-kivonat-

Kedves Szülők!

Kérem, hogy a házirendet figyelmesen olvassák végig, gyermekeik érdekében törekedjenek a benne foglaltak betartására. A teljes házirendet megtalálhatják az óvoda folyosóin kihelyezett tartókba.

Az óvoda nyitva tartása:

A nevelési év:

2008. szeptember 1.–tól, 2009. augusztus 31.–ig tart.

Az oktatási év:

2008. szeptember 1 –tól, 2009 június 1 –ig tart.

Napi nyitva tartás: 6.00 – 17.00 óráig

(A dajkák munkaideje reggel 6.00 – 17.00 óráig tart)

Csoport összevonás: Reggel, 6.00-7.00 óráig

– reggeli gyülekező a Delfin csoportban

– Délután, 16.00-17.00 óráig – délutáni gyülekező a

Napraforgó csoportban.

Mikor veheti igénybe a gyerek az óvodát?

- ✓ 3. életév betöltésétől az iskolaérettségig.
- Amennyiben a gyermek megbízhatóan ágy- és szobatiszta;
- Teljesen egészséges,
- A szülő az étkezési térítési díjat befizette.

A gyermek, napi háromszori étkezésének megszervezése, biztosítása az óvoda feladata.

Az étkezések időpontja:

- Reggeli: 9.00 –tól
- Ebéd: 12.00 – 12.30 óráig
- Uzsonna: kb. 14.45 – 15.00 óráig

(Az a gyermek, aki ebéd után hazamegy, az uzsonnáját becsomagolva viheti haza.)

A gyerekekkel kapcsolatos szabályok:

Kérjük, hogy a gyermekek ruházatát a praktikusság, a kényelem, a tisztaság jellemezze. Legyen számukra átöltöztetéshez szükséges tartalékruha, váltócipő, tornafelszerelés, udvari öltözk.

Az óvodában csak egészséges gyermek tartózkodhat. Beteg, lázas, gyógyszert szedő, még lábadozó gyermek felvétele az óvodába a többi gyermek egészségének megőrzése érdekében nem lehetséges. A nevelési év alatt, hiányzás után, orvosi igazolás bemutatása az ÁNTSZ előírása szerint kötelező. Fertőző betegség esetén a szülőnek az óvoda felé bejelentési kötelezettsége van.

Kérjük, hogy a gyerekeket az óvodába érkezéskor a szülő minden esetben személyesen adja át az óvónőnek, mert csak így vállalhat felelősséget érte.

Higiéniai szabályok:

Az intézmény egész területén –az udvart is beleértve– **TILOS A DOHÁNYZÁS!**

Kérjük a szülőket, hogy a csoportszobába utcai cipővel ne lépjenek be, a gyermekek is csak váltócipővel mehetnek be. Kérjük, hogy az óvoda folyosóin és az öltözőkben ne étkezzenek.

A gyermekek ágyneműjét kéthetente hazaküldjük mosás, fertőtlenítés, szellőztetés céljából. Járványos időszakban hetente szükséges az ágynemű cseréje.

Ha a szülő serkét, ill. tetűt vesz észre a gyermek hajában, köteles szólni az óvodában, hogy védőnő a többi gyermeket is átnézzék, a kezelés módját megbeszéljék. Az elhalt serkéket is el kell távolítani a gyermekek hajáról.

A törölközőket hetente váltjuk, ezek mosásáról a dajka néni gondoskodik.

Az intézmény gyermekorvosa: dr. Kiss Katalin

Egyéb szabályok:

Otthonról hozott játékokért felelősséget nem tudunk vállalni. Kérjük, hogy a baleset elkerülése érdekében az óvodás gyerekek ékszer ne viseljenek.

Nagycsoportos gyerekeknek kötelező óvodába járni. Kérjük, hogy ők reggel 8 óráig érkezzenek meg az óvodába. A kisebb gyermekeket legkésőbb 9 óráig várjuk.

Az étkezési térítési díjak befizetésének rendje: a hónap elején, előre kell fizetni a pénztárban. Ennek időpontját a bejáratnál jól látható helyen kifüggesztjük. Hiányzás lemondására előző napon 8.30 óráig van lehetőség, tehát ez, a másnapi étkezés érinti.

Az óvoda nevelőtestülete 5 nevelés nélküli munkanappal rendelkezik egy nevelési éven belül. Ezt az időt, továbbképzéseken való részvétellel, nevelőtestületi értekezletekre fordítjuk. Az óvoda ilyenkor zárva tart.

Kérjük a szülőket, írásban tudassák az óvónőkkel, hogy a szülőkön kívül kik azok a felnőtt személyek, akik a gyermeket elvihetik az óvodából és mikor.

A szülők nevét, lakcímét, telefonszámát – a gyermekek egyéb személyi adataival együtt – az óvónők a felvételi mulasztási naplóban rögzítik.

Közös nevelési elvek kialakítása a szülőkkal:

Az óvodánkba járó gyermekeket arra neveljük, hogy tanulják meg tisztelni a felnőtteket, fogadják el, szeressék pajtásaikat, legyenek képesek az önkifejezésre, önállóságra, alkalmazkodásra. Esetleges konfliktusait ne durvasággal oldják meg. Ezen törekvésünk sikere érdekében kérjük, hogy óvodán kívül is erősítsék bennük ezeket az alapelveket.

Gyermekeik harmonikus fejlődése érdekében szükségünk van az Önök igazi együttműködésére, nyitottságára, őszinteségére. Ha problémájuk akad, keressék meg az óvónőket, ill. az óvoda vezetőjét, próbáljuk közösen megoldani a konkrét helyzeteket.

A szülőknél lehetőségük van rá, hogy az óvodában folyó pedagógiai munka alakításában, a megfelelő fórumokon aktívan részt vegyenek, ötleteikkel elősegítsék a közös gondolkodást.

E fórumok:

- Szülői értekezletek,
- Fogadóórák,
- Nyílt napok,
- SZMK megbeszélések
- Családlátogatás

A gyermekek fejlődéséről csak az óvónők adhatnak tájékoztatást. Ha az óvónő a gyermek fejlődésében valamilyen problémát észlel, erre felhívja a szülő figyelmét. Kérjük, fogadják ezt segítő szándék jeleként, szükség esetén vegyék igénybe a Pedagógiai Szakszolgálatok segítségét is.

A szülők közössége megalakította a szülői munkaközösséget, melynek 21 tagja van. Csoportonként 3 fő képviseli a szülőket.

Az SZMK Elnöke: Mandákné Vas Szilvia

SZMK Koordinátor: Simor Gáborné óvodapedagógus

Minden óvodás gyermeknek van érvényes, államilag finanszírozott balesetbiztosítása.

Kiszombor, 2008. szeptember 1.

Börcsökné Balázs Márta

A nevelésmentes napok

A nevelésmentes napok száma a nevelési évben 5 nap, melyet szakmai napokra, értekezletek tartására fordítunk. Az ütemezést az SZMK választmányával véleményezzük.

A szülőket a nevelés nélküli nap időpontjáról legalább 1 héttel előtte értesítjük.

A felhasználás ütemezése, várható időpontja.

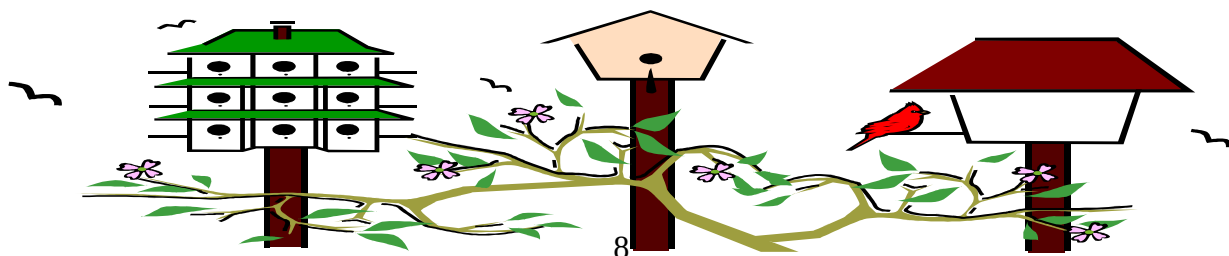
1. **2008. december 20. szombat** belső IPR továbbképzés
2. **2009. február 20.** nevelési értekeztet
3. **2009. május. 10.** (körül) szakmai kirándulás
4. **2009. június. 5.** Tanévzáró értekeztet
5. **2009. augusztus. 28** Tanévnyitó értekeztet

Szülői értekezletek a nevelési év során

- **2008. szeptember 15. 16. 17.**
- **2009. január 26-30**
- **2009. április 27-30**

Az óvodai beiratkozás 2009. március 9-13 lesz.

- * Ekkor, minden óvodás gyermeket ismét be kell íratni - pontosítjuk a személyes adataikat, a lakcím, telefonszám változásokat, valamint lehetőség van baleset biztosítás kötésére -.
- * Továbbá a 2009. augusztus 31-ig, harmadik életévüket betöltő gyermekeket íráthatják be a szülők,
- * illetve a 2009. december 31-ig harmadik életévüket betöltőket pedig előjegyeztethetik.

ÜNNEPNAPOK A KISZOMBORI 125 ÉVES ÓVODÁBAN

Bensőséges ünnepségsorozattal emlékeztünk meg óvodánk fennállásának 125. évfordulójáról 2008. február 26. és március 1. között.

Közös emlékezésünkre felkutattuk az egykor itt dolgozó munkatársakat és meghívtunk mindenkit, akik kapcsolatban állnak intézményünkkel. Nagy örömünkre szolgált, hogy sokan elfogadták meghívásunkat és eljöttek, hogy közösen emlékezzünk meg ennek a patinás intézménynek múltjáról és jelenéről.

Kedden kora délután az óvodaalapító Karátson Emília és az első okleveles óvónő Husztik Terézia sírját koszorúztuk meg. Majd az ünnepségsorozat megnyitásaként Szegvári Ernőné polgármester asszony leplezte le azt a felújított emléktáblát, ami a régi -mostanra lebontott - óvodaépület falát díszítette, Steinbach Antal egykori tanfelügyelő tiszteletére készült. Ezt követte az óvoda alapító emléktáblájának megkoszorúzása, majd Harcsa Tiborné - a martonvásári óvodamúzeum alapítójának és Börcsökné Balázs Márta óvodavezető ünnepi köszöntője. Régi idők játékaiból adtak elő egy csokorra valót a Katica és a Ficánka csoport kis mezítlábas tagjai, ruhájuk is múltidéző volt.

Az évforduló alkalmából egy jubileumi évkönyvet jelentetett meg a „Mosolygó Gyermekek” Alapítvány. Ennek bemutatására is ezen a napon került sor. Játék-, dokumentumkiállítás és rengeteg fénykép megtekintésére is lehetőség volt, melyhez kérésünknek eleget téve sokan hozzájárultak a község lakosai és a régi dolgozók közül. Ezek mind-mind az óvoda életének lenyomatai, felidéznek az elmúlt évtizedek emlékeit.

Nagyszerű pillanatoknak lehettünk tanúi, amikor a régi kolleganők sok-sok év után összetalálkoztak, de legalább ilyen élmény volt az egykori óvodás- és óvó néni, vagy az egykor óvodás - jelenleg már óvó néni - és óvó

nénijének egymásra találása, a közös emlékek felidézése.

A szerda délelőtt a gyermekeké volt. Nekik, szorgoskezü anyukák készítettek meglepetés palacsintákat, melyekből tortát varázsoltunk és ezt közös énekléssel és körjátékozással csalogattuk elő. A gyertyával és csillagszóróval feldíszített finomságokat örömmel fogyasztották el a kicsik, majd a megemlékezés és összetartozás fáját ültettük el közösen a régi óvoda helyén, a mai játszótéren. Kicsiny ágára minden csoport egy-egy emlékszalagot kötött. Szeretnénk közösen vigyázni erre a kis hársfára.

Délután óvodatörténeti konferenciát tartottunk a tornaszobánkban, melyre meghívtuk a Makó és térsége óvodáinak munkatársait is, de jöttek kolleganők Deszkről és Szegedről is, a helyi Bölcsődéből és Általános Iskolából is, az apátfalvi Általános Iskolából és a régi dolgozóink is megtiszteltek jelenlétükkel.

Neves szakemberek előadásait hallhatták és láthatták az érdeklődők. Elsőként Harcsa Tiborné óvodatörténeti előadását, melyeket az óvodamúzeumban készített képekkel prezentált. Dr. Bárkányi Ildikó a szegedi Móra Ferenc Múzeum néprajzkutatója a Dél-alföldi játékhagyományokkal, régi játékeszközökkel ismertetett meg mindenkit.

Ezután szemelvények következtek a 125 éves óvoda történetéből. Érdekes forrásanyagokat közölt a hallgatósággal Börcsökné Balázs Márta óvodavezető.

Egy igazi kuriózum következett, egy valódi időutazás Husztik Teréz óvónéni idejéből, Hódi Erzsébet írásos és hangfelvételét mutatta meg nekünk Süliné Rácz Emőke. Dr. Markos Gyöngyi előadása zárta a konferenciát a gyermekek sorsát befolyásoló hiedelmekről és szokásokról.

Nyitott óvodánkba bárki betérhetett és megtekinthette a kiállításokat. Iskolai csoportok, kiszombori lakosok számosan eljöttek egy kicsit nosztalgizni, emlékezni.

Csütörtök este pedig óvodáscsoportok találkozájának lehattunk tanúi. 25 és 30 éve idejárt óvodások kereshették fel régi termüket, óvó nénijüket. A rendezvénysorozat egy hangulatos bállal zárult.

Ezen a településen a múltat megbecsüljük, abból építkezünk és az emlékezést fontosnak tartjuk. Tesszük ezt azért is, hogy a jövő generációjának példát mutassunk. Kiszombor község óvodája ezt tette, amikor e jubileumi emlékűnnepség sorozatot megrendezte.

Börcsökné Balázs Márta

LÉLEKTAN

HA ELCSATTAN EGY ATYAI POFON

Elcsattan egy atyai pofon, előkerül a nadrágszíj, vagy a gyerek feje a konyhakövön koppan. Szülők, akik szép szó helyett ütnek.

Néhány hete egy asszony úgy megrúgta három éves kisfiát, hogy a gyerek lába eltört. A rúgás a nő szerint nevelő célzatú volt, hiszen a gyerek ugyanezt tette bátyjával, és meg akarta neki mutatni, hogy ez fáj.

Nem gyógyuló sebek

Balázs már harmincas éveiben jár, mégis magán viseli a gyermekként elviselt verések sebeit. Azok soha nem gyógyulnak be.

- Három gyerekes családban vagyok a középső. A bátyám és az öcsém sokkal ritkábban kapott verést, valamiért az apám úgy gondolta, hogy rajtam kell kitöltenie minden mérgét. Egészen kicsi koromtól vert, először kézzel, aztán szíjjal, végül azzal, ami éppen a kezébe került. Előfordult, hogy a fejem a konyhakövön csattant, miközben tovább ütött-rúgott. Volt, hogy addig ütötte a fejem, míg a szemem vérezni kezdett. Akkor hallottam anyámat először könyörögni, hogy hagyja abba, de szép lassan eljutottunk oda, hogy már azért is én kaptam, ha a testvéreim felmérgettek apámat. A helyzet pedig csak romlott, amikor egyre többször a pohár fenekére nézett. Ennek ellenére úgy éreztem, hogy szeretnem, de legalább is tisztelnem kell őt. Ahogy nőttem, persze egyre ritkultak a verések,

talán attól félt, hogy visszaütök, és ő jár rosszabbul. Ma már kiegyensúlyozott a kapcsolatunk. Furcsamód néha azon kapom magam, azért tanulok, dolgozom, hogy neki bizonyítsak. Hogy nem vagyok rossz gyerek.

Gyenge emberek

Ottó gyerekei ma már felnőttek, mindketten nagyszerűen megállják a helyüket az életben, és remek a kapcsolatuk szüleikkel. Sem Ottó, sem felesége soha nem emeltek kezet fiaikra.

Mindig úgy gondoltam, hogy az a szülő, aki megveri a gyermekét, mérhetetlenül gyenge - mondja Ottó. - Ha nem képes szép szóval, szeretettel rávenni a kicsit, hogy változtasson a helytelen viselkedésén, akkor valószínűleg már a kapcsolatuk kezdetén elrontott valamit.

A feleségemmel mindig úgy próbáltuk nevelni a gyermekeinket, hogy inkább barátnak, mint fölöttük hatalmaskodó szülőnek érezzenek minket. Persze voltak olyan rokonok, ismerősök, akik ezt nem gondolták működőképesnek, és furcsállva néztek ránk, amikor bevallottuk: nálunk soha nem csattan el a pofon. Mégis úgy érezzük, ez a nevelési módszer a kifizetődő, hiszen a gyerekeink a mai napig őszinték, és minden örömlük, bánatukat megosztják velünk. Egy biztos, azok a gyerekek, akiket rendszeresen vernek, soha nem lesznek őszinték a szüleikhez, hiszen mindig félnek a megtorlástól. A gyermek bántalmazására a rossz szociális helyzet sem lehet magyarázat; gyakran a jó körülmények között élő családokban is verik a gyermeket, mert a szülőikben rengeteg feszültség van a sok munka miatt. A helyzet pedig ördögi körré válik, hiszen a bántalmazott gyerekből legtöbbször gyereket, feleségét bántalmazó felnőtt lesz.

Rémisztő adatok itthon és külföldön

Becslések szerint 110-120 ezer gyerek él Magyarországon, akit a szülei rendszeresen vernek, vagy szexuálisan zaklatnak. A TÁRKI felmérés szerint a nyolc osztálynál kevesebbet

végzetek 90 százaléka, az egyetemet végzetek 67 százaléka tartja a pofozást szülői jognak. Ugyanakkor tőlünk nyugatabbra sem jobb a helyzet. Az USA ötvenkét állama

közül nyolc iktatta törvénybe a testi fenyegetés tilalmát, bár az ott készült felmérések szerint a hároméves gyerekek 86 százaléka, az ötévesek 82 százaléka rendszeresen ki van téve a szülői erőszaknak, és évente 3,1-4 millió gyermeket rúgással vagy ököllel „reguláz meg” anyja vagy apja. Svédországban ezzel szemben törvény tiltja a gyerekek bántalmazását fizikailag és lelkileg egyaránt, míg Belgiumban akár börtönbüntetésre is ítélik azt a szülőt, aki tetteleg bántalmazza gyermekét.

Nulla tolerancia

Novemberben jelentette be a kormányfő, hogy az 1997-es XXXI. Gyermekvédelmi törvény módosításával rövidesen tiltott lesz a gyermekek fizikai bántalmazása. A kormány az úgynevezett svéd modellt vette példának, hiszen a svéd parlament 1979-ben megszavazta a gyermekek bántalmazásával kapcsolatban az úgynevezett nulla tolerancia elvét: ez azt jelenti, hogy a gyermekverés megbocsáthatatlan bűnnek minősül. Azóta felnőtt egy generáció, amelynek „hiányzik” eszköztárából a testi fenyegetés, és mérhetően kevesebb lett a lopás, az öngyilkosság és a depresszió. A svédek példáját eddig tíz ország követte.

Mit mond a pszichológus?

- Elsőként fontos tisztázni, hogy a bántalmazás nem csak fizikai, de lelki értelemben is értendő - mondja dr. Hirsch Anikó gyermekpszichiáter és pszichoterapeuta. - Minden bántalmazás súlyos, és a mértékétől függően általában nehezen gyógyítható lelki sérüléseket okoz. A bántalmazott gyerek mélyen csalódik éppen azokban a személyekben, akik hozzá a legközelebb állnak, és ez a csalódás oda vezet, hogy általában az emberekkel és önmagával személyével kapcsolatban is megrendül a bizalma. A negatív élmények hatására gyanakvó, magába forduló, nehezen kezelhető gyerekké, majd felnőtté válhat, aki szeretetét, mégsem tudja a szeretetet elfogadni, és aki saját magát értéktelen, elutasítandó embernek tartja. Mindez akár súlyos pszichés megbetegedésekhez

vezethet, és deviáns magatartást is előidézhethet. Magánemberként, szülőként úgy gondolom, hogy a gyermek nevelésének mindenképpen része a fegyelmezés és a büntetés is, ám nem ártana időnként, ha mi, felnőttek vissza tudnánk emlékezni a gyermekkori emlékeinkre, arra, hogy milyen mélyen érintett minket egy-egy komolyabb lezsidás. Ennek fényében jobban fel tudjuk mérni, hogy mi magunk milyen eszközökkel fegyelmezzük gyermekünket, s így elkerülhetjük, hogy ugyanolyan sérelmeket okozzunk neki, amelyeket mi szenvedtünk el.

A szülő sem kap segítséget

Dr. Herczog Mária szociológus szerint a gyermekverés témájának megközelítésében van a probléma. Ugyanis a szülőknek azt közvetítik, hogy vadállat, ha veri a gyereket de nem kap útmutatást, miképpen váljon jó szülővé. - Bizonyos, hogy annak a szülőknek, akinek sok gondja van, hamarabb eljár a keze. Ítélezés helyett be kellene látnunk, hogy a szülői feladatok nem könnyűek és igen nehéz összeegyeztetni a munkahelyi, családi és egyéb elfoglaltságokkal. Egy ember úgy válik

anyává vagy apává, hogy nem kap „használati utasítást” a gyerekéhez. A családsegítőknak és a pedagógusoknak kellene egyértelműen jelezniük a szülőknek, hogy átérzik a nehézségeiket, és szívesen segítenek együttgondolkodni. Az pedig csupán mítosz, hogy régebben a gyerekekre több idő jutott. A földiken, ház körül dolgozó szülő számára nem volt lehetőség sok közös játékra, de fizikailag és reméljük, gyakran érzelmileg is elérhető volt a gyerek számára. Ugyanakkor ebben a környezetben másoknak is feladatuk volt odafigyelni a kicsikre - a nagyobb testvér, a családtagok vagy a szomszédság - és nem hárult minden feladat a szülőkre. A gyermekcentrikusság viszonylag új a mi kultúránkban. Bár sokan nehezen fogadják el, hogy ezt is tanulni és gyakorolni kell, válhat belőlük jó szülő, ha a közgondolkodásban ez a megközelítés válik elfogadottá, és nem szégyen adott esetben segítséget kérni. Ez persze nem azt jelenti, hogy elfogadható, ha a gyereket bántják, ütik, csak az ítélezés kevés a változásokhoz.

TISZTELET A FÉRJEKNEK

Nem azért, mert ő a férfi. Nem azért, mert ő az erősebb. Nem azért, mert ő az úr. Azért jár neki tisztelet, mert ő a párod.

Jó néhány generáció élte le úgy az életét, hogy a férfi volt a család ura és parancsolója. Vitának helye nem volt, lesni kellett a kívánságait, neki kellett először szedni az ebédnél, senki föl nem állhatott, amíg ő ült, a családra vonatkozó nagy döntéseket ő hozta, ő házasította ki a gyerekeket. Sokszor hallom: legalább rend volt akkor a világban, asszony helye a fakanál mellett volt, a férj pénzt keresett és dirigált. Övé volt minden jog, a nőé volt minden kötelesség. Valóban rendet jelentett ez, mert nemigen lázadtak, nemigen furcsállták az asszonyok ezt a szereposztást, hiszen ezt látták maguk körül. És mert nem tudatosult bennük: nekik joguk van a boldogsághoz.

Megváltozott a világ

Aztán a nők munkába álltak, és mindenki az egyenjogúságról beszélt. Vajon sok idő kellett vagy kevés a változáshoz? Egyáltalán: megváltozott-e a szemléletünk is annyira, mint ahogy a világ körülöttünk? Bizony már hatvan-hetven éve, hogy vége a férfiuralomnak, és

nem csak a nőknek kellett felnőniük az új feladatokhoz, hanem a férfiaknak is el kell fogadniuk az egyeduralom helyett az egyenjogúságot, a közös döntéseket a családban. S olyan sok a változás, hogy már a nálunk nyolc-tíz évvel fiatalabbakról szólva is úgy beszélünk: „a mi időnkben...” Ezek a változások azonban sokakat elbizonytalanítottak, hiszen he nincsenek évszázados-évezredes hagyományok, akkor mire neveljük a gyerekeinket.

Sok család azért esik szét, mert az egyik házastárs úgy értelmezi: ha már nincs férfiuralom, akkor nőuralom lesz. Csakhogy sok nő nem is tud mit kezdeni ezzel, sok férfi pedig megijed a változásoktól, és számosan közülük elnőiesednek azért, mert nem találják a helyüket. Mára semmi sem biztos, csak a bizonytalanság. Ezért a férfiak veszítettek a férfias karakterükből. De ezzel sokan rokonszenvesebbek lettek a nőknek. Ők ugyanis szeretik az érzelmeiket kimutató férfiakat, szeretik a gyengédséget, szeretik, ha a férfi nem félti a hatalmát, szeretik, ha nem érzi leereszkedésnek a kedveskedést. Mert közben a nők továbbra is rá akarnak hagyatkozni, rá akarnak támaszkodni, fontos a biztonság, amit a férjük adhat. Talán a férfiak is büszkéek az önállósult nőkre, büszkéek arra, hogy minden helyzetben feltalálják magukat, tudnak és mernek dönteni, tudnak dolgozni és közben családot- háztartást- kicsit vezetni (bár ezt még mindig sok férfias előítélet kíséri.)

Álomképet szeretünk?

Tisztelet: kissé távolságtartó kifejezés. A házasságkötéskor még lángoló szerelemről, odaadó imádatról beszélünk, később a barátsággá szelídült vonzalomról, még később „ha már itt van, elfogadom...” -gondoljuk. És van, aki az eltelt időtől függetlenül kiábrándultnak érzi magát. Mint aki rosszul választott. Ha valaki azt kérdezné, melyik kapcsolatban érdemli ki a férfi a nő tiszteletét, én bizony azt felelném: mindegyikben! A lángoló szerelem sem ér sokat, ha közben nem ismerjük és nem értékeljük párunk jó tulajdonságait, nemes

jellemét vagy szakértelmét. Lehet, hogy ezek is hozzájárultak ahhoz, hogy beleszeressünk? Vagy csak a két szép szeméért választottuk? Ha egy nő a férje testébe szerelmes, de közben nem tartja őt rendes embernek, ha a szagát szereti, de nem ért egyet a politikai nézeteivel, ha szeret vele lefeküdni, de nem szeret vele beszélgetni, önmagát is becsapja.

Egy illúziót szeret, és nem azt a valós lényt, aki mellette van. Ha viszont a barátod is a férjed, már több az esély a tartós kapcsolatra. Ám ha csak arra használod a barátságát, hogy

kisírd magad a széles vállán, de közben lenézed őt, amiért nem vitte többre, nem vagy igazi barát, nem tiszteled a párodat. Ma már egy nő viccesen nevezi urának a férjét, bár épp olyan fontos őt tisztelni, mint régen. Úgy is, mint családtagot, mint a háztartás segítőjét, mint a gyerek apját, mint a család egyik fenntartóját, mint dolgozó embert, mint a nagymama fiát - és mint a feleség párját. Hogyan is nevelhetné az anya tiszteletre a gyermekét, akinek az apjával ő maga tiszteletlen, ráadásul a gyerek füle hallatára. És még egy fontos lélektani üzenet: hogyan tisztelhetnéd önmagadat, ha egy olyan férfi mellett élsz, akit lenézel? Hogyan várhatsz tőle tiszteletet, ha nyíltan vagy titokban nem tiszteled őt?

Lenézett társak

Amikor egy nő nem elégedett férjével, nem biztos, hogy képes is ezt közölni vele. Talán jó is így. Talán őszintébb az, aki veszekszik, bár sok változás így sem érhető el. Ha folyton hangosan szapulja a férjét, megromlik a kapcsolat, megromlik a családi élet, és ráadásul a férj pontosan olyan lesz, amilyennek kikiáltják. Ha mindig azt hallja, hogy „te részeseges lusta alak”, akkor miért is lenne szorgos és józan? Már csak a felejtés kedvéért is inni fog! Ha azonban minden helyzetben érzi a megbecsülést, a tiszteletet, elszégyelli magát, s kis segítséggel,

szeretettel, biztatással megváltozhat. Tudom, vannak igazán gonosszá váló emberek. Tudom, van aki verekszik, erőszakos a feleségével vagy a gyerekeivel - de ez egy másik téma. És van, aki valóban nem méltó a megbecsülésre. Ekkor jogos a kérdés, miért ment hozzá a nő annak idején? Vagy ha így megváltozott, miért nem válik el tőle? Ha nem ilyen okokból megytönkre egy házasság, akkor is fontosnak tartom, a volt férj tiszteletét a volt feleség részéről - és persze viszont. Hiszen évekre összeköti őket a közös múlt, ha már a házasságnak vége. És örökre összeköti őket a közös gyerek, aki előtt nem kell hazudni, hogy szeretik egymást, de fontos kimutatni, hogy bár a szerelem és a házasság elmúlt, a tisztelet nem.

Keress tehát rokonszenves vonásokat, tiszteletreméltó tulajdonságokat a férjedben! Tiszteld az igyekezetét, és támogasd, ha nem képes igyekezni sem! Tiszteld emberként, és tanítsd meg a gyerekeidet is ezzel! Tiszteld, hogy képes melletted, veled élni, téged tisztelni! Tiszteld, hogy magadat is tisztelhesd - lám ilyen klassz férfi mellett élhetek!

EGÉSZSÉG

ÉTKEZÉSI ZAVAROK GYERMEKKORBAN

Bizonyára mindenkivel megesik, hogy nem tudja megenni a tányérján lévő ételmennyiséget, és igencsak zokon veszi, ha valaki erővel rá akarja tukmálni. A kisgyerekekre mégis gyakran rászólnak a szülők: szidással vagy jutalmazással igyekeznek rávenni őket, hogy mindent megegyenek. Ezzel rossz evővé válhat a gyerek, vagy éppen ellenkezőleg, meghízhat. Az evés körüli bonyodalmak csakis az étkezési zavarok kialakulásának kedveznek. Nem könnyű teljesen elkerülni a vitákat. A kisbabakorból kinőve vegyes étrendre térnek át a gyerekek, és a szülők nem tudják, hogyan állítsák össze a helyes étrendjüket. Húst, halat, tojást, tejet, sajtot, gyümölcsöt, zöldséget javasolnak a szakemberek, de sok gyerek ezek közül jó néhányat nem hajlandó megenni. A legtöbb esetben nincs ok az aggodalomra: a gyerekek általában hozzájutnak annyi tápanyaghoz, amennyire a szervezetüknek szüksége van. A legtöbb „rossz evő” gyerekről kiderül, hogy teljesen normálisan fejlődik, a dundi kisgyerekek közül pedig sokan vékonyabbak lesznek óvodáskorukra. Ha mégis bebizonyosodik, hogy a gyerek fejlődése nem megfelelő, szakember segítségét kell kérni!

Dr. Donáth Ferenc

A LÁZRÓL

Láz és lázcsillapítás

A láz

A lázat legegyszerűbben úgy képzelhetjük el, hogy szervezetünkben valaki felcsavarja a termosztátot. Ez a „termosztát” a köztiagyban lévő központi hőszabályozó rendszer. A „felcsavarás” következtében összehangoltan

növekszik a hőtermelés és csökken a hőleadás, következésképpen emelkedik a testhőmérséklet.

A láz kezdetén normális hőmérséklet mellett növekedni kezd a hőtermelés (általában didergéssel együtt) és gátlódik a hőleadás. Ezt jelzi a kéz és láb bőrének elfehéredése,

lehűlése, érzékiület alakul ki. A láz maximumán új egyensúly alakul ki a hőtermelés és hőleadás között, így a testhőmérséklet egy magasabb értékre áll be. A láztalanodást fokozott melegérzés vezeti be, értágulás, a bőr melegedése és verejtékezés alakul ki.

A hőmérséklet emelkedésének mértéke szerint 37-38 Celsius fok között hőemelkedésről, 38-39 között mérsékelt lázról, 39-40,5 között magas lázról, 40,5 felett orvosi szóval hiperpirexiáról beszélünk. Kialakulási mechanizmusa szerint kétféle láztípust különböztetünk meg. A centrális láz a központi idegrendszer elváltozásai miatt jön létre, például sérülés, daganat okozza. Ilyenkor maga a termosztát sérül. Pirogén láznak azt nevezzük, amikor valamilyen külső hatás, pl. fertőzések, daganatszétérés, immunproblémák miatt pirogén, azaz lázkeltő anyagok jutnak a keringésbe, eljutva így a termosztáthoz, amit magasabb fokra csavarnak.

A magasabb hőmérséklet gátolja a kórokozók szaporodását, gyorsítja az ellenanyag-termelést, a kórokozók megsemmisítését. A szervezet védekezőrendszere 37,5 fok körül a legaktívabb. Ezért a mérsékelt, a szervezetet nem túlságosan terhelő láz csillapítása felesleges. Kivételt képeznek ez alól a szabály alól a gyermekek, a cukorbeteg, a lázgörcsre érzékeny idős, beteg emberek, labilis keringésű, legyengült sorvadtt betegek, agyi organikus betegségben szenvedők és a terhesek. Náluk még a mérsékelt lázat is gondosan csillapítani kell!

Magas láz esetén azonban túlságosan emelkedik az oxigénigény, ami nagy terhet ró a

keringésre, a szívre. A szervezet energiaraktárai kiürülnek, testünk legyengül. Ezért a magas lázat minden esetben csillapítani kell!

Lázcsillapítás gyermekkorban -Mit tehet a szülő?-

Lázas betegség alatt lehetőleg a szülő legyen a gyermekével. Ez a kis betegnek is nagyon fontos, másrészt pedig a szülői megfigyelések jó támpontot adnak a későbbi diagnózishoz is. Ellenőrizze gyakran a gyermek hőmérsékletét, és jegyezze le a mért értékeket. Hőemelkedést nem szükséges csillapítani, kivéve azokat a gyermekeket, akik már átestek lázgörcsön.

A lázat az orvos megérkezése előtt is kell csillapítani, tehát kell otthon tartanunk gyermekünknek megfelelő lázcsillapítót! A gyakorlatban kétféle csoportba tartozó lázcsillapító gyógyszert használunk, az egyik csoport a paracetamol tartalmú, a másik pedig az amidazofen, noramidazofen tartalmú. Ugyanazon csoportba tartozó készítményt 6 óránként szabad ismételni. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy pl. ha reggel 8-kor alkalmazunk paracetamol tartalmú készítményt, akkor legközelebb délután 2-kor adhatunk. Közben azonban ismét felszökő lázra például 11-kor adhatunk amidazofen tartalmú szert, amit délután 5-kor ismételhetünk. Ezzel a módszerrel elérhetjük, hogy 3 óránként tudunk gyógyszert adni a nehezen csillapítható lázra is. Az alkalmazott készítmény kiszerezése pedig attól függ, mekkora gyermekünk, be tudja-e venni a tablettát vagy kanalas orvosságot. Természetesen hányós gyermeknek szájon át

értelmetlen bármit is beadni, míg hasmenés esetén a kúp hatástalan.

A lázcsillapítás sikere legalább fele részben azon múlik, hogy kellő folyadékot itassunk a kis betegünkkel, bármilyen gyógyszer csak így hatásos. A kínált ital ne legyen szénsavas, leginkább a tea javasolható, vagy rostos gyümölcslevek, ne legyen se túl meleg, se túl hideg. A beteg gyermek esetleges étvágytalansága miatt ne aggódjunk, könnyen emészthető, diétás étel javasolható, és csak annyi amennyit a beteg kíván.

Nehezen csillapítható láz esetén a fizikális lázcsillapítás módszerei igen hasznosak. Ezek a hőelvonás elvén alapulnak. Hűtőborogatáskor (priznic) egy langyos vizes lepedőbe kell a nyaktól lefelé a teljes testet becsavarni, efölé pedig egy száraz réteget tegyünk. Negyedóránként, vagy a lepedő átmelegedésekor cserélni kell. A csak csukló és homlok borogatása semmit sem ér!

A legjobban bevált módszer a hűtőfürdő. A beteget kellemesen meleg vízbe ültetjük, majd fokozatosan hideg víz hozzáadásával hűtjük a fürdővizet, amíg a testhőmérsékleténél hűvösebb, langyos nem lesz, kb. 29-30 fokos. A fizikális lázcsillapítás alatt ne nyissunk ablakot! Mindkét eljárást addig kell alkalmazni, amíg a láz 38 fok alá nem csökken!

A lázas beteg ne bújjon meleg takaró alá, elég egy vékony pizsama, takaró. Így nem akadályozzuk a bőrön keresztül történő hőleadást sem. Ne adjunk antibiotikumot orvosi utasítás nélkül, hiszen az antibiotikum

nem lázcsillapító, nem kellő okkal, adagban illetve ideig alkalmazva csak ártunk vele!

A gyógyszeres és fizikális lázcsillapítás módszereit kombinálva a legtöbb makacs lázat is csillapítani tudjuk.

Csillapíthatatlan magas láz esetén, illetve ha gyermekünk igen bágyadt, elesett, sokat hányt, erős hasmenése van, esetleg idegrendszeri tünetei vannak, vegyük igénybe az ügyeleti ellátást, egyéb esetben érdemes kivárni a másnapot, és a gyermeket ismerő házi gyermekorvost felkeresni. A lázat azonban addig is feltétlenül csillapítsuk! Beteg gyermekünk több babusgatást, törődést érdemel, így is segítsünk neki a betegséget átvészelni!

Lázgörcs

Gyermekekora jellemző a testhőmérséklet emelkedésekor fellépő fokozott görcskészség. Általában fél éves kortól öt éves korig fordul elő, a gyermekek 2-5 % -ánál.

A roham igen ijesztő, a gyermek hirtelen elveszíti az eszméjét, szeme felakad, oldalra egy pontra fixál. Végtagjai megfeszülnek, rángani kezdenek, néha a gyermek nem is tud lélegezni, ezért arca is elszürkül, ellilul. A rosszullét az esetek többségében önmagától oldódik és elmúlik. Ezen tünetek észlelésekor azonnal mentőt kell hívni, addig pedig lázat kell csillapítani. Borogatást, fürdőt, vagy gyógyszereket alkalmazhatunk, de eszméletlen gyermek szájába ne tegyünk semmit, mert megfulladhat!

Dr. Szabó Alexandra

FIGYELEMFELHÍVÓ

MEGFÁZÁS VAGY FERTŐZÉS?

A nátha a leggyakoribb betegség. Vírusok okozzák, ezért fertőző betegség. Cseppfertőzéssel terjed. A lehűlés (megfázás) önmagában nem okozna betegséget, ha nem lennének jelen a kórokozók. Ugyanakkor elmondhatjuk, hogy nem kell ahhoz meghűlni, hogy beteg legyen valaki, hiszen a cseppfertőzésnek meleg szobában is ki vagyunk téve, sőt zárt térben még sokkal

inkább. Tipikus példa a közösségben szerzett nátha, hiszen ott sem fázik meg mindenki, mégis előfordul, hogy az egész óvodai csoport náthás.

Szövődményei

A nátha a legtöbbször következmények nélkül egy-két hét alatt elmúlik. Felléphetnek azonban bizonyos komplikációk is, amikor az egyszerű orrfolyásból komoly betegség is kialakulhat. Ezeket a "második" betegségeket azonban általában nem a nátha vírusai, hanem bizonyos baktériumok okozzák, a nátha tehát "fölülfertőződik". A leggyakoribb betegség a középfülgyulladás. A középfül, vagyis a dobüreg összeköttetésben áll az orrüreggel, és a felgyülemlett fertőző orrváladékkal könnyen kórokozók juthatnak a fülbe is. A fertőzés az orr melléküregeire is áttérjedhet, arc- üreggyulladás, homloküreg-gyulladás alakulhat ki. Nem ritka a légcsőhurut, a hörghurut sem.

A kicsik fogékonyabbak

Egy kisgyerek évente átlagosan ötször-nyolcszor lesz náthás, a bölcsődébe, óvodába járók esetleg még gyakrabban. A legfogékonyabb időszak a három hónapos és a kétéves kor közötti. Ilyenkor nemcsak gyakoribb, de komolyabb tünetekkel is jár a nátha. Felszökik a láz, a gyerek nyugtalan, levegő után kapkod, étvágytalan. A csecsemők nehezebben szopnak, hisz közben nem kapnak levegőt az orrukon át. Ráadásul a gyerekek náthája gyakrabban jár szövődményekkel, mint a felnőtteké. Ahogy a gyerek nő, úgy csökken a szövődmények fellépésének esélye. Megváltoznak az anatómiai viszonyok, tágul az orrüreg, érik az immunrendszer, és az okosodó gyermek megtanulja rendesen kifújni az orrát.

Mit tegyünk és mit ne?

A nátha nem gyógyítható. Vírus okozza, tehát az antibiotikumok nem segítenek, sőt, a feleslegesen adott antibiotikum megzavarja a szervezet biológiai egyensúlyát. A szövődmények kezelése viszont gyakran antibiotikummal történik, de az előre adott antibiotikum nem képes megelőzni a bajt.

A nátha kifejezetten az a betegség, amelyet nem csodaszerekkel, hanem gyógyító

gondoskodással, ápolással lehet megszüntetni. Legfontosabb az orrváladék rendszeres és alapos eltávolítása, ez az egyetlen lehetőség a "második betegségek" kivédésére. Ne sajnáljuk az időt az alapos orrfújásra. Először csak az egyik orrfelet fújjuk ki, a másikat közben fogjuk be. Ez fontos, mert ha egyszerre fújjuk ki mindkettőt, a váladék hátrafelé, az arc- és homloküreg felé nyomódhat. Tanítsuk meg a gyerekeket is az alapos és rendszeres orrfújásra. Ám ne legyenek illúzióink: bármilyen értelmes is a gyerek, négy-ötéves kor alatt nem tudja igazán jól kifújni az orrát. Vegyünk orrszívót. Amint a baba megszületett, szerezzünk be egy jó orrszívót. A gumilabdás változat az első hónapokban ér valamit, egy igazi náthánál komolyabb eszközre van szükség. Van motoros orrszívó és olyan is, amelyet porszívóhoz csatlakoztatnak. Mindkettő jó, a lényeg az, hogy hivatalosan jóváhagyott, engedélyezett eszköz legyen, és hogy betartsuk a használati utasítást. Ha a baba orrában veleszületett értágulat van, a szívás -vérzést okozhat! Fontos, hogy az első szívó kezelés előtt mutassuk meg a csemeténket gyermekorvosnak, esetleg gégésznek. A náthás csecsemőnek és az egy-kétéves gyerekeknek akár 2-3 óránként is le kell szívni az orrát. Ha a gyerek közösségbe jár, főleg óvodás korban, amikor még nem képes egyedül rendesen kifújni az orrát, érdemes időt szánnunk a nátha kikezelésére, hiszen komolyabb szövődményeket előzhetünk meg így.

Óvatosan az orrcseppekkel!

A nátha elleni orrcseppek csökkentik a nyálkahártya duzzanatát, így pár órára megszüntetik az orrdugulást. A beteg megkönnyebbül, és ismét levegőt tud venni. Jó néhány ilyen készítmény recept nélkül is kapható. Az orrcseppek használatának szabályai vannak. Mielőtt becsepegtetnénk, el kell távolítani az orrváladékot, orrot kell fújni, kisgyereknél orrszívót használni. A csepegtetés után egy-két másodperccel hátra kell hajtani a fejet, majd szép lassan balra és jobbra forgatni. Felnőttek és nagyobb gyerekek orrsprayt is használhatnak. Napi három csepegtetésnél többet ne végezzünk.

Az orrcseppek azonban egy idő után irritálni kezdik a nyálkahártyát. Már nem használnak, sőt, ismét bedugul és érzékeny, fájdalmassá válik az orr. Ezért egy hétnél tovább lehetőleg ne csepegtessünk. Elhúzódó nátha esetén érdemes egy-két napig úgynevezett "fiziológiás", élettani sóoldatot az orrba csepegtetni. Házilag is elkészíthetjük: keverjünk két dl forralt vízbe negyed mokkáskanál konyhasót, és ebből cseppentsünk naponta háromszor a patikában kapható cseppentővel.

Egyéb szer, módszer

Az elmúlt években egyre több nátha elleni "csodaszer" tört be a piacra, pirulák, pezsgőtabletták, vízben oldódó porok. Ezek többnyire paracetamolt és pszeudo- efedrint tartalmaznak. Az első széles körben alkalmazott láz-, fájdalomcsillapító, a másik erősszehúzó hatású. Ezek enyhítik a tüneteket. Szalicilszármazékokat ne adjunk vírusbetegségben kisgyerekeknek, mert súlyos

betegséget, ún., Reye-szindrómát válthatnak ki. A párologtató készülék, a nedves lepedő hasznos, mert óvja az orrnyálkahártyát a kiszáradástól, csökkenti a torokfájdalmat. A forró gőzzel való inhalálás gyerekeknek szigorúan tilos! Még halálos égést is okozhat, ha magára borítja a forró kamillateát.

Meg lehet előzni?

Szinte nem telik el nap anélkül, hogy fel ne tegyék a szülők ezt a kérdést: hogyan tudják megelőzni a náthát és a többi hurutos betegséget? Mit adjanak a gyerekeknek, hogy növelje ellenálló képességét, erősítse immunrendszerét? Ki kell ábrándítanom a szülőket: nincs csodaszer. A vitaminok fontosak, de nem védik ki a náthát, viszont ha "tömjük beléjük", a túladagolással még bajt is okozhatunk. Az egyéb "immunerősítőnek" titulált tabletták, porok, teák hatása finoman szólva is kétséges. Akkor hát mit tegyünk? Tehetünk egyáltalán valamit? Persze, csak hogy nem csodapirulákkal, hanem életmódváltással. Nem az az egyedüli üdvöztető módszer, hogy óvjuk magunkat és csemeténket a szélről is, hanem ellenkezőleg: eddüzünk, menjünk minél többet a szabadba, mozogjunk sokat. Járjunk a gyerekekkel kirándulni, és ne tömjük édességgel, mert a túltápláltság nem használ. Szeretessük meg vele a zöldséget, a gyümölcsöt. Mindez csak akkor sikerül, ha magunk jó példával járunk elől. Ebbe beletartozik az is, hogy el kell(ene) dobnunk a cigarettát, már csak azért is, mert a dohányfüst nemcsak nekünk, de a velünk élőknek is árt.

Mindent összefoglalva, nátha olyan betegség, melynek mind a megelőzésében, mind pedig a kezelésében az odafigyelő gondoskodás a legmegfelelőbb ellenszer.

HÁNYADIK GYEREKNEK JÓ SZÜLETNI:

Elsőnek, mert rá több figyelem jut, vagy másodiknak, akin már nem „kísérleteznek” a szülők, vagy harmadiknak, akit babusgatnak?

Az első gyerek sorsa különösen nehéz. Kezdődik azzal, hogy meg kell küzdenie mellőzött apja féltékenységeivel. A kezdő apukának a szexuális éhkopp és az érzelmi háttérbe szorulás mellett azt is el kell tűnie, hogy az üvöltő jövevény miatt kimerült a párja. Az első gyermek van leginkább kiszolgáltatva a sokat tudó környezet agressziójának. Az utóbbi emberöltő során, sok ostoba hiedelmet igyekeztek bebeszélni az okosak, a kezdő anyukáknak. „Hat hét után elválasztás!” „Bölcsődében a helye, mert kell a közösség!” „Az anyatej elavult, nem steril, éljen a tápszer!” „Rendszeresség kell ám a gyereknek, gongyűtésre fürdessük, szoptassuk!” ...stb. A legnagyobb trauma azonban akkor fenyegeti az első gyerekeket, ha jön a második. Ilyenkor az érzelmi háttérbe szorulás mellett azt is el kell tűnie, hogy a síró kistesó miatt mindig fáradt, gyakran rosszkedvű az ő édes anyukája. Természetesen kénytelen lesz egészen extrém dolgokkal visszakövetelni a figyelmet. Előfordulhat például, hogy pirítóst dug a videomagnóba, vagy súlyos tüdőgyulladást kap, amely még az orvosokat is zavarba ejti, vagy egyszerűen fellöki a kistesóját.

Szendvicsbe szorulva

A második gyereknek nem csak azért rosszabb, mint az elsőnek, mert a nagyobb testvér elnyomja, hanem azért is, mert neki soha, egy pillanatra sem jutott olyan sok figyelem, mint amennyi az elsőnek az ő világrajötteig. Szintén kénytelen extrém dolgokkal felhívni magára a figyelmet: nem eszik, többféle allergiát fejleszt ki olyan ételekre, amelyeket mégis megenne, vagy egyszerűen miszlikbe tépi a nagytesó kedvenc mesekönyvét. Ráadásul a harmadik gyerek születésekor szendvicsbe szorul, mert a nagytesó ugye már olyan nagy és ügyes, hogy ő segít a szülőknek, néha még ölbe is veheti azt a kis békát, bezzeg a második...

Mindegyik gyereket úgy szeressük, amilyen! Hagyjuk, hogy megtalálják önmagukat!

Hasonlítgatás

A harmadik gyereknek is kijut minden a fenti borzalmakból, s azzal is szembesül, hogy a másik kettőhöz hasonlítgatják. A sokat tudó környezet agressziója mellett ő annak is ki van téve, hogy szüleinek is kialakultak a hiedelmei a gyereknevelésről. A testvérharcban megedződött nagytesók úgy söprik le, ahogy akarják. És akkor már ne is szóljunk a negyedikről, akin uralkodik a frusztrált harmadik, akinek a nevét általában úgy mondják ki a szülők, hogy először végigmondják az előző három nevének egy-egy

szótagját. Neki jut a kitérdelt rugdalózó, a lökdösődő nagytesók hírhedtsége az oviban és az iskolában.

Az elsőnek a legjobb

Mindezek alapján még mindig az első gyereknek a legjobb. Milyen tanácsok adhatók annak az átlagosan fél gyereknek, aki Magyarországon kiszorult az első helyről? Érdemes figyelni arra a mechanikus számolásra, ami szerint a második gyerek mindennek a felét elveszi az elsőtől. A konkrét esetekben kiderül: az elsőnek már

életkora miatt is más szükségletei vannak, mint a kicsinek. Ráadásul ötven százalék az esély, hogy más nemű. Ha a szülő erre rá is erősít, és elhiteti a naggyal, hogy a kicsi békén hagyja a köreit, sőt még sikereket is hoz neki olyan képességek kibontakoztatásában, mint a gondoskodás, a gyengék megvédése, akkor jelentősen csökkentheti a súrlódási felületeket.

☺ A szülő tehát akkor tesz jót, ha egészen különbözően bánik a két gyerekkel.

☺ Ahelyett, hogy előre parcelláznánk, elkerítenénk az új jövevény területét, gondoljunk arra, milyen kevéssel beéri kezdetben. Mindez alig zavarja a nagyobb köreit. Amikorra hasonlók lesznek a szükségletei, mint a nagynak, addigra a nagyéi változnak.

☺ Akkor teszünk jót, ha a különbségeket hangsúlyozzuk. Mert ha az azonosságot emeljük ki, akkor feszültséget és ellenállást keltünk, akárcsak azzal a görcsös igyekezettel, hogy egyformán szeressük a gyerekeket. A szeretet feltétlen, képtelenség egyforma

adagokra porciózni. Az ilyen törekvés általában azt a nehéz elvárást igyekszik kivédeni, hogy mindegyik gyerekhez igazságosak legyünk. Ha bántják egymást, az egyenlő szeretet nevében mindkettőt egyformán kell szeretni, azt is, aki kezdte, és azt is aki csak visszaütött.

A dilemma feloldása

Mindegyik gyereket úgy szeressük, amilyen. Így elérjük a legfontosabbat: engedjük, hogy megtalálják önmagukat. Ahelyett, hogy előre, vagy helyettük megvívánánk a testvérekkel, hagyjuk, hogy a képességeik a kibontakozási lehetőségek sokaságából megtalálják azt, ami az övék, és csak az övék. Engedjük, hogy megtalálják a maguk zugát valóságosan és képletesen is. Ha tilalmakkal vesszük körül a kicsit, akkor azt a feladatot adjuk a nagynak, hogy ezeket áthágja. Sunyiságra, ravaszságra készítjük. Magunkat is nehéz feladat elé állítjuk e tilalmak betartatásával. Hagyjuk inkább, hogy szépen elhelyezkedjenek egymás mellett. Ez is jár némi lökdösődéssel, de a fő az, hogy egymáshoz érjenek.

Dr. Baktay Zelka pszichológus

APA 5 - SZÖR

Az anya mellett az apa szeretetére is szüksége van a kisgyerekeknek, hiszen az apa egész más módon fordul felé

1. Apa a hős

Mindannyian biztonságra vágyunk, a kisgyerekek pedig különösen, hiszen számukra sokszor ijesztő a még ismeretlen világ. De jó, hogy az apa elzavarja a nagy pókot, felemel az ugató kutya elől, és énekel a sötét szobában! A kicsik csodálattal néznek apjukra, aki olyan bátor, megvédi őket a veszélyes helyzetekben, és soha nem fél. A férfiak könnyen meggyőzik környezetüket rendíthetetlenlenségükről, mert kevésbé mutatják ki érzelmeiket, így megnyilvánulásaik is kevésbé hevesek.

Mit jelent ez a kisgyerekek számára?

Biztonságban érzi magát, és ez elengedhetetlenül szükséges a fejlődéséhez.

Mit tehet érte az apa?

☺ Mindig tartsa szem előtt, mekkora megrázkódtatás volna, ha családjának

le kellene mondania erről a biztonságérzetről!

- ☺ Ne hordjon álarcot gyereke előtt!
- ☺ Beszéljen őszintén az érzéseiről, mert később nyomasztóvá válhat, ha apa mindenben tökéletesnek látszik!

2. Apa, a játszótárs

A férfiakban erősebb a játékszenvedély, ezért is tudnak olyan őszintén belefeledkezni

valamibe. Kikapcsolódás számukra, ha egészen elmerülhetnek egy tevékenységbe. Szinte megszűnik körülöttük a világ, amikor homokvárat építenek, kisvasutaznak, modelleznek, vagy fociznak. A kisgyerekek számára a játék komoly munka, így fedezi fel környezetét, és ezáltal ismerkedik a felnőttek világával.

Mit jelent ez a kisgyerekek számára?

Önértékelése nő, amikor azt tapasztalja, komolyan veszik, figyelnek rá. Játék közben rengeteget tanul apjától, fejlődik a problémamegoldó képessége, találékonysága.

Mit tehet érte az apa?

☺ Vágjanak bele mindkettejük számára élvezetes tevékenységekbe. Játék közben engedje a gyerek ötleteit is érvényesülni! Nem kell mindenáron irányító szerepet vállalnia!

3. Apa, a vagány

Míg az anyák aggodalmaskodásukkal inkább visszatartani igyekeznek gyerekeiket, az apák bátorításukkal újabb kihívások vállalására ösztönzik őket. A férfiakban él a vágy, hogy próbára tegyék erejüket, megtapasztalják teljesítőképességük határait, ismeretlen területeket fedezzenek fel. Ezt a hajtóerőt gyerekeiknek is továbbadják.

Mit jelent ez a kisgyerekek számára?

Fejlődését serkenti az iránta megnyilvánuló bizalom. Megtanulja, hogy sikeresen veheti az akadályokat, ha bátran szembenéz velük.

Mit tehet érte az apa?

- ☺ Legyen tekintettel gyermeke tényleges képességire. Mindig csak olyasmire ösztönözze, amitől már csak egy lépés választja el!
- ☺ Ne a szülői hiúság vezérelje, amikor újabb célok felé irányítja. Fogadja el, ha a kis lurkó bátortalan, vagy visszahúzóódó!

4. Apa, a határozott

Valaha hatalma volt a családfőnek, és ez sokszor beárnyékolta a gyerekeivel kialakított kapcsolatát. Ám az ma is megfigyelhető, hogy a férfitől jobban tartanak a gyerekek. Kevesebbet szemtelenkednek vele, engedelmesebbek, hamarabb elfogadják utasításait. Apa kevesebbet magyaráz,

egyértelműben megfogalmazza elvárásait. A sok szöveg helyett gyorsabban cselekszik, kibúvókra nincs idő, a sírás, nyűgösködés hatástalan marad. Elég néhányszor tapasztalnia a kicsiknek, hogy apáról leperreg a hiszti, hamarosan felhagy a hiábavaló cirkusszal.

Mit jelent ez a kisgyerekek számára?

A korlátok és a szabályok elfogadása elengedhetetlen a társadalmi beilleszkedés során.

Mit tehet érte az apa?

☺ Ne a hangulata szabja meg, mit enged meg és mit nem, mert elveszíti gyereke bizalmát! Fontolja meg alaposan, milyen szabályokat, korlátokat tart fontosnak!

5. Apa, a nagyvonalú

Aki többnyire fegyelmezett és betartja a szabályokat, az tudja, milyen öröm néha lazítani, mást csinálni, eltérni a megszokottól. Rendszerint az apa az, aki felborítja a hétköznapi menetét, még egy (és még egy) mesét olvas este, belefeledkezik a játékba, késői hazaérkezését egy kis csemegével ellensúlyozza. Magunk is tapasztaljuk, hogy a szabályok jelentőségét inkább kiemeli, ha néha áthágjuk őket.

Mit jelent ez a kisgyerekek számára?

A kisgyerekek megtapasztalhatja, hogyan engedhet utat érzéseinek, váratlan ötleteinek. Megmutatjuk, hogy nem csak a merev szabályok fontosak, hanem rugalmas alkalmazásuk is.

Mit tehet érte az apa?

☺ Tartsa egyensúlyban a megszokottat és a kivételest! Kisgyerekének nagy örömet szerez egy-egy meglepetéssel, ám a gyakori „kicsapongás” elbizonytalanító!

A FÖLD NAPJA AZ ÓVODÁBAN

Mi, az óvoda dolgozói mind, szívügyünknek érezzük a Föld sorsát, s ameddig lehetőségünk engedi, próbálunk tenni is érte. Ha látványos, nagy dolgokat nem is tudunk tenni, de az igazi nagy dolog az, hogy a hozzánk járó gyerekekben példamutatásunkkal, szemléletünk átadásával elindítunk egy folyamatot, és bízunk benne, hogy amikor elköszönnek óvodánktól, tovább viszik és nem felejtik el. Az emberek, állatok, növények szeretetére neveljük őket, sokoldalú megközelítésből és sok tapasztalati lehetőséggel.

Egyik ilyen tevékenységet nevelő napunk volt, 2008. április 22.-én (kedden), amikor az egész óvodánk apraja- nagyja mozgósítva volt. Elosztottuk magunk között az óvoda és környékét; - melyik csoport, hol szedi össze ezen a napon a szemetet -.

A gyerekek megdöbbenve tapasztalták, milyen szemetes a buszmegálló környéke, a játszótéren eldobált műanyag dobozok, papír zsebkendők vannak, stb.

Ez a nap arról szólt, hogy szeressük, óvjuk, tartsuk tisztán a közvetlen és tágabb környezetünket. Összhangban élhet ember, állat, és növény. Ne az ágakat tördeljük, inkább fát, virágot ültessünk.

Hiú ábránd? Talán nem! Reméljük, hogy a gyermekeink később is emlékezni fognak minden szépre s jóra, amit tőlünk itt tanultak!

AKIKRE BŰSZKÉK VAGYUNK

TÉRSÉGI VERSMONDÓ VERSENY APÁTFALVÁN

Április 3.-án versmondóink mutathatták be tudásukat. **Kenyeres Balázs** a Katica csoportból mint nagycsoportos, **Molnár Boglárka** a Micimackó csoportból a középsős korosztályban és **Pipicz Dorka** a Napsugár csoportból a Kiscsoportos korosztályban versenyeztek. **Mindhárman élményekkel gazdagon jött haza, Balázs különdíjat kapott.**

JUBILEUMI ÉVES DOLGOZÓINK

A 2008-as évben óvodánkban öt kedves kollegát köszönthettünk fel jubileumi évfordulósként. Szabó Zoltánné Margót, Imre Mátyásné Katikát és Dávid Mihályné Ilikét 30 éves, Börcsökné Balázs Márta és Haklikné Balázs Ildikó pedig 25 éves dolgozója óvodánknak.

TERMÉSZET LÉSEN

HONNAN FÚJ A SZÉL?

A szellőtől a forgószélig - a széljárás meghatározza az időjárást, életfontosságú a Föld és lakói számára

Játékos kedvében megtáncoltatja a faleveleket, vagy magasba ragadja a papírsárkányt, máskor fákat tépáz meg, háztetőket tesz tönkre. Kiszámíthatatlan a szél „hangulatváltozása”. De hol van akkor, amikor nem fúj? És miért olyan fontos számunkra, ha olyan cudar is?

Hogyan keletkezik?

Az egyenlítő táján a perzselő nap hatására a légtömegek erősen felmelegszenek, ezért a levegő felemelkedik és áramlani kezd a sarkok felé. A pólusokhoz közeledve lehül, nyomása megnövekszik, süllyedni kezd, végül a Föld felszínén visszaáramlik az egyenlítő irányába. És a körforgás folytatódik. A folytonos levegőcsere nélkül az egyenlítő felett átlagosan tizennégy Celsius-fokkal lenne

melegebb, a sarkoknál pedig huszonöt fokkal hidegebb.

A szél életet ad

A szél hajtja a felhőket, ezáltal vizet szállít még a sivatag fölé is. Fák és virágok magjait hordja el több száz kilométerre. A vándormadarak is segítségével érik el úti céljukat.

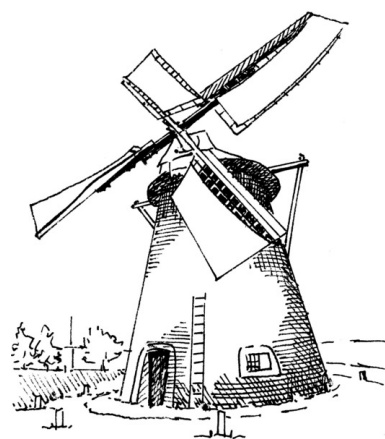
A szél energia is

Ha az ember nem képes megzabolázni a szelet, legalább megpróbálja a szolgálatába állítani: Kolumbusz a segítsége nélkül nem fedezte volna fel Amerikát. Tőlünk nyugatabbra már modern szélmalmok tízezrei járulnak hozzá az energiatermeléshez.

A szél rombol

Elérheti a háromszáz kilométeres óránkénti sebességet. A karib térségben hurrikán, Ázsiában tájfun a

félelmetes vihar neve. Forgószelek csak ott keletkeznek, ahol az óceán hőmérséklete huszonhét Celsius foknál magasabb: a forró trópusi napsütés hatására keletkező tornyos gomolyfelhők a passzátszelek forgó hatása következtében felhőörvényekbe rendeződnek. Akár ezer kilométeres szélességben is a szárazföld felé vehetik az irányt, ahol hatalmas pusztítást végeznek.

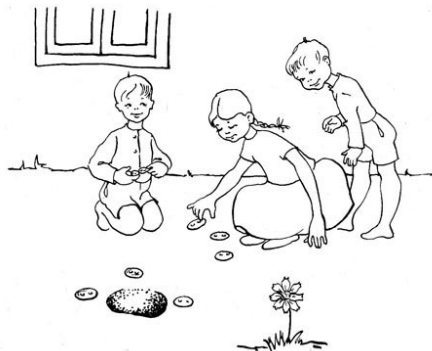
VÁLASZOLUNK ROVAT

SZÜLŐVEL VAGY KORTÁRSSAL JÁTSZON?

Másképpen játszik a gyerekekkel az anya, apa, a nagyszülő, a testvér, illetve óvodás társa. A különböző kapcsolatok gazdagítják érzelmi életét, az eltérő tapasztalatok révén ügyesedik a társas érintkezés terén. A negyedik életév után egyre nagyobb a családon kívüli kapcsolatok jelentősége, és fokozatosan előtérbe kerülnek a kortársak. Legalább a nap felében rendszeresen szüksége van csemeténknek arra, hogy órákon át kötetlenül játszhasson, vele nagyjából egykorú „idegen” gyerekekkel. Eközben gyakorolhatja, hogyan érvényesítse akaratát egyenlő erőviszonyok közepette, hogyan viszonyuljon családjából nem ismert kifejezésekhez,

viselkedéshez. Rövid távon ennek néha éppen hátrányait látjuk (csemeténk nem kíváncsi szokásokat hoz haza), sok év távlatában azonban megmutatkoznak az előnyei. A társas kapcsolatok, az együttműködés terén eredményesebbek, rugalmasabbak, ötletesebbek azok a gyerekek, akik az óvodában maguk szervezik játékaikat.

Az óvodai csapatjátékot egészítsük ki szülő-gyerek páros játékokkal. Kártyázás, társasjátékozás, gombfocizás közben megtanul egy dologra összpontosítani, élvezni szülei kizárólagos figyelmét, elsajátítja a játékszabályokat és egy sereg új ismeretet kap tőlük. A szülőtől szerzett ismeretekkel kortárs csoportjában kedvelt, elismert személyiség lehet.

ŐK MONDTÁK

Így kell szépen beszélni:

- Kérek szépen légy szíves nagyon szívesen vizet! - oktatja Anika a jóra a gyerekeket.

Fotózáskor megérkezik Gábor is és kérdezi tőle óvó nénije:

- Gabikám, te hogyan leszel fényképezve? Pulóverben vagy azt levesszük?
- Nem óvó néni, hanem örömmel.

Viki lelkesen mesélni kezdi hétvégi otthoni élményeit. Így kezdi:

- Máma, amikor tegnap volt, ...

Moncsi összeveszett a gyerekekkel és haragjában ordítva mondja:

- Holnap már nem is jövök, elmegyek táppénzre!

Atikát kérdezi óvó néni:

- A te apukád is szokott horgászni?
- Nem - feleli Attila - mert tél iszonya van.
Tudod, nagyon fél a magasban. - magyarázza.

- Forduljon mindenki az asztal felé - mondja óvó néni.

- Én már előfordultam. - mondja Dorka.

- Én kamionnal mentem Amerikába - meséli Soma.

- És hogy mentetek át a nagy tengeren? - kérdezi óvó néni.

- Hát, vagy százszal - feleli rá frappánsan Soma.

Dorka hozott magával egy sírós babát.

- Dorka ez a baba nagyon ordít, vigasztald meg! - kéri Gabika.

- Jó, kikapcsolom. - feleli Dorka.

- Óvó néni, én tudod mi leszek? - kérdezi Virág.

- Na mi? - néz rá óvó néni kíváncsian.

- Hát királylány. Lesz majd király meg szolgák.

- Az nem lehetsz - mondja Lili felvilágosultan - Legyél inkább polgármester, az majdnem ugyanaz!

MILYEN TÍPUS A GYERMEKEM?

Tudós, kreatív, sportoló, társasági ember?

- már pelenkáskorban megmutatkoznak az alapvető jellemvonások

a Tudós:

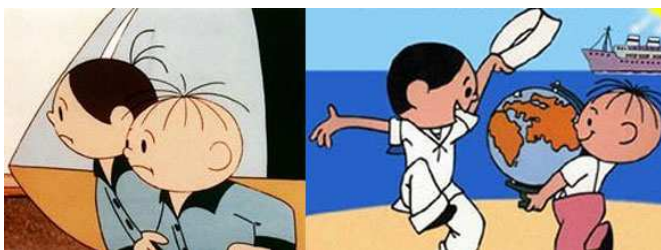
- *Mi a különbség a vírus és a baktérium közt?* - kérdezte az ajtóban álló orvost Dani. A doktor bácsi nagy levegőt vett, letette a táskáját, és elgondolkozott volna a válaszon, ha nem akadályozták meg ebben a gyorsan záporozó további kérdések.

- *Ugye a baktérium lehet jó és rossz, a vírus viszont csak rossz lehet? A hidegben a vírus nem tud jól szaporodni? És Tudós leszek, és az atomokkal szeretnék majd foglalkozni* - mondja.

Kérdéseit nem lehet egy mondattal elintézni. Néha igenis elfárad a környezete, de őt ez cseppet sem zavarja, kis buldózerként tovább halad és kutatja a világot. A mesék, történetek nem kötik le annyira, mint a gyermek-enciklopédiák. Főleg a kísérleteket szereti. Sokszor ül és mosolyog magában. Ilyenkor nem unatkozik. Gondolkozik, kombinál, elmélyül egy témában. Majd feláll, és húzza édesapját az internet felé. Valamire meg akarja keresni a választ. De még segítségre van szüksége a tudományos felfedezésekhez. Átmenetileg.

A fejlődés pszichológus szerint ilyen a

Tudós:

Érdeklődő, kíváncsi, már élete első hónapjaiban élénk figyelemmel kísér mindent, ami mozog. Amint elérhetővé válik számára a világ, semmi sincs biztonságban tőle. Nem elégszik meg azzal, hogy szemmel kövesse a dolgokat, mindent meg is akar kaparintani. Később aztán kitartóan foglalatostkodik játékaival - és minden mással, amit megszerez magának. Élvezettel hallgatja, ha felolvasnak

neki. Az oviban feltérképez minden zugot, semmi nem marad rejtve előle. Szívesen szegődik idősebb gyerekek vagy az óvó néni nyomába, mert tőlük mindig lehet tudni valami újdonságot.

Amire szüksége van:

- ☺ **Türelem és idő.** - Szereti, ha gyakran és hosszú ideig foglalkoznak vele.
- ☺ **Átgondolt és érthető válaszok.** - Nem vesz be akármit, már meglévő tudását egyeztetni a frissen hallottakkal.
- ☺ **Friss levegő.** - Kis biztatásra szorul, ha levegőzésről, mozgásról van szó. Ne hagyjuk, hogy szobatudós váljék belőle!
- ☺ **Társas kapcsolatok.** - Ne higgyük, hogy az okos gyerek elegendő társaság önmagának, még ha látszólag remekül érzi is magát a szobájába visszahúzódva. Mutassuk meg neki, hogy jó dolog másokkal együtt játszani!
- ☺ **Kiegyenlítő pólusok.** - Ne hagyjuk, hogy állandó kérdezősködéseivel teljesen kisajátítson magának, vagy elhatárolódjon más természetű testvéreitől. Nemcsak képes ismeretterjesztő könyveket nézegetünk, hanem hugi verses mondókái is sorra kerülnek, és a sportoló öcsivel is mindennap futkározunk néhány kört.

És így fejlődik majd:

Ha komolyan vesszük őt, kérdéseit többnyire szívesen és körültekintően megválaszoljuk, öntudatos, nyílt felnőtté válik.

a Kreatív:

Anna kisbabakorától figyelte a körülötte zajló eseményeket, nagyon hamar elkezdte felfedezni a világot és benne saját magát. Az unalom mindig ismeretlen fogalom volt számára. A meséket továbbgondolja, átkölti és lerajzolja. Az énekek és mondókák is hamar képregény formát öltenek. Ha hajnalban jön az ötlet, pizsamában rajzol, majd este folytatja, egész nap tervezve a részleteket.

Kiskorától origimizik. Eleinte ő találta ki a figurákat, most már könyvből hajtogatja, színezi a legnehezebbeket. Kis hegedűjével a hóna alatt reggelente lemegy Laci bácsihoz, a házban lakó zenetanárhoz. Komoly tervei vannak. Szeretné eljátszani a Négy évszakot.

Szabad délutánja alig van, mindig kell valami program, hogy elemében érezze magát (táncház, koncert, jó barátok a Szent István parkban). Játék közben belebújik a Porceláncica vagy Gombóc kutya szerepébe. Egy személyben igazi bohóc és királylány.

De ha kérdik: állatvédő lesz és festőművész, és persze anyuka.

A fejlődés pszichológus szerint ilyen a Kreatív:

Már csecsemő korában igen tevékeny. Mindent pontosan megfigyel, éberem fülel és korán jól eljátszik egyedül - néha meglepően hosszú ideig. Jól összpontosít. Játékaival nem csak rendeltetésszerűen játszik, hanem új lehetőségeket is

felfedez bennük, sőt a háztartásban fellelhető bármelyik tárgy ötleteket ébreszt benne. Néha túlpörög, tevékenységei, gondolatai magukkal ragadják. Ilyenkor aztán be nem áll a szája, máskor visszavonul a szobájába - persze ilyenkor sem unatkozik, fantáziavilágában nincs mindig szüksége másokra.

Amire szüksége van:

- ☺ **Zavartalan játék.** - Ne zavarjuk, ha egyedül játszik, töpreng, vagy éppen megfigyel valamit.
- ☺ **Ingergazdag környezet.** - Hogy ne unatkozzon, mindig újabb élményeket kell kínálnunk neki: erdei kirándulás, múzeumlátogatás, táncház, látogatás a nagyinál vagy egy baráti családdal.
- ☺ **Kevés, de érdekes tárgy.** - Kreativitását fékezi, ha telezsúfoljuk a szobáját. Kevesebb játékkal jobban elfoglalja magát, ha azok sokféle játéklehetőséget rejtenek magukban: érdekes képeskönyvek, egy láda

tele régi ruhákkal, kacatokkal, később egy földgömb.

- ☺ **Társas kapcsolatok.** - Egész jeleneteket eljátszik egyedül is, egymaga megszemélyesítve Hófehérkét és a gonosz mostohát, mégis jó, ha gyakran találkozik kortársaival.
- ☺ **Szellemi táplálék.** - Fantáziáját sok-sok mesével, mondával, igaztörténettel táplálhatjuk. Ezeket továbbfűzve, újra meg újra átélve, fejlődik gondolkodása.

És így fejlődik majd:

Sok rendkívüli tehetség kezdte Kreatívként az életét. Gyerek- és felnőttkorban egyaránt élvezik ezt a képességüket. Hát klassz is, amikor a hobbink egyben a munkánk is!

a Sportoló

Járni még nem tudott, de a szobai trambulínon ugrálni igen. Ma már pördül egyet ugrás közben, vagy spárgába dobja szét lábait.

Még bizonytalanul járt, de a focilabdába már bele tudott rúgni. Mulatságos volt a dülöngélő kisember biztos labdakezelése. A gyaloglást nem neki találták ki, ő szökdel, vagy szalad. Mindenhova felmászik, bemászik, lecsúszik, felkapaszkodik és leugrik. Nem állóvíz mellette az élet. Ha csendben ül, az biztos jele annak, hogy lehet máris a lázmérőért szaladni.

A zene és a tánc a mindene. Zeneszóra azonnal felkapja a fejét, és táncba kezd. A családot pedig folyamatosan edzésben tartja. Ha így megy tovább, mindenkinek választania kell valamilyen sportot, hogy utol tudja érni a kis örökmozgót. Mert a tempót mindig ő diktálja.

A fejlődés pszichológus szerint ilyen a Sportoló:

Már a pelenkázón az izmait fitogtatja! Lábacskáival ugyancsak megdolgozza anyja hasát, míg tisztába teszik. Később sem adja alább: legalább három kör futás a lakásban, míg el lehet csípni a pelenkacseréhez. Mellette aztán nem gond a fogyókúra, személyi edzőként hajkurássza szüleit a különböző mozgásos tevékenységekre. Testi erejéhez és mozgékonyágához jó kezűgyesség is társul: szeret építkezni, barkácsolni. Toronyépítés kockákból vagy szaltó a trambulínon – tulajdonképpen mindegy is, csak sikerüljön. Mozgás, erő, ügyesség kell mindkettőhöz, és mindkét tevékenységnek nagyszerű az eredménye. Nem csoda, hogy a kis sportoló többnyire jókedvű: kiválóan bánik a testével, és ez rengeteg sikerélményt nyújt neki.

Amire szüksége van:

- ☺ **Nagy mozgásszabadság.** – Először mindig mozgásigényét elégítsük ki, ez nála alapszükséglet.
- ☺ **Értő figyelem.** – Figyeljünk a jelzéseire, és magyarázzuk el a pedagógusainak, hogy nyugtalansága csak a mozgáshiányból ered, tud fegyelmezetten is ülni.
- ☺ **Csapattársak.** – Keressünk lehetőséget arra, hogy kortársaival együtt mozoghasson, összemérje velük az erejét. A csapatjátékok a legalkalmasabbak erre, az egyesületi sport jó személyiségépítő erő.
- ☺ **Nyugvózónák.** – Az örökmozgónak is szüksége van pihenésre. Alakítsunk ki szobájában izgalmas kis kuckót, és vonuljunk vissza vele ebéd után és az esti lefekvés előtt legalább fél órával képeskönyvet nézegetni, beszélgetni.
- ☺ **Sokoldalú támogatás.** – A sportolásnál előnyösnek bizonyuló tulajdonságait más területen is hasznosíthatja, például modellezésnél, szerelésnél, kézműveskedésnél is. Sőt tudományos könyvet vagy életrajzi regényt is szívesen olvasgat majd, ha az a sportról vagy valamelyik sztárról szól.

És így fejlődik majd:

Aki korán kezd sportolni, teljesítményével már az iskolai tornaórán kiemelkedik. A kortársak elismeréssel néznek

rá, közkedvelt személyiség lesz. A sport a társas kapcsolatok szervezője és ösztönzője is lesz egyúttal.

a Társasági ember:

Emma csupa öröm, játék és nyitottság. Élvezettel, aggályok nélkül mozog a felnőttek és a gyerekek között. Gyorsan feloldódik az új közegben, mozgékony, vidám és közvetlen kisgyerek. Egy percre sem hezitál ha valakit meg akar szólítani, odapattan, és beszélget, játékba kezd bárkivel. Ugyan hajlandó időnként egyedül elmélyülten játszani, de egyértelműen a társaságot szereti leginkább, azt, ha emberek között van, a velük töltött időt igényli és élvezi igazán.

Nagyon ragaszkodik a bölcsődés barátaihoz, de sokszor halljuk a gondozónőktől, hogy Emma igencsak kemény kézzel jár el, és így érvényesíti akaratát. Szereti, ha a dolgok, az ő szája íze szerint történnek. Biztonságban érzi magát. Bátran neki vág akkor is, ha idegen helyen kell megtalálnia valamit. Legfőlőbb kérdezősködik, de ez neki nem probléma.

A közvetlensége, fesztelensége gördülékenyen segíti át minden helyzetben. Ha egy felnőtt, akár ismerős akár idegen, határozottan lép fel Emma incselkedését látva, ő egy ellenállhatatlan mosolyt dob ajándékba, és fut is tovább barátaihoz.

A fejlődés pszichológus szerint ilyen a Társasági ember:

A barátságos, mosolygós kisbaba annyi kedves visszajelzést kap még a babakocsiba betekintő idegenektől is, hogy már az első életéve végére szívébe zárja a világot.

Lehet, hogy a szülei is megerősítik elismerésükkel közösségi magatartását. Tárt szívvel közeledik mindenki felé. Az oviban igen kedvelt, központi személyiség lesz társas kapcsolatot kezdeményező gyerek. Később örömmel szervezi a közös tevékenységeket, segít, bátorít, mindenkihez van egy jó szava.

Amire szüksége van:

- ☺ **Jóindulatú hozzáállás.** - A nyílt, kezdeményező gyerek számára nagyon fontos, hogy pozitív visszajelzést kapjon környezetétől. Az elismerés jól tesz az önértékelésnek, és biztosítja jó hangulatát.
- ☺ **Védelem a kizsákmányolástól.** - A kis angyal szívesen eleget tesz minden kérdésnek. Igyekezetében erőn felül is teljesít, nekünk kell vigyáznunk a határait.
- ☺ **Egészséges önzés.** - Tanítsuk meg arra, hogy saját akaratát is érvényesíteni tudja. központi alakja lehet.

Rá kell ébreszteniünk, hogy nemet is lehet mondani.

- ☺ **Saját kívánságok.** - Az adok és kapok álljon egyensúlyban a mérlegen. Vegyük komolyan a gyerek igényeit akkor is, ha nem ordítva, toporzékolva követelődik - ez az angyalka sosem tesz ilyet, legfeljebb kér. Annál inkább halljuk meg!
- ☺ **Más irányú támogatás.** - Mielőtt feloldódna a közösség boldogítása közben, irányítsuk a figyelmét önmagára. Sportolással saját testére, zenéléssel emellett még egy hangszerre is összpontosítania kell.

És így fejlődik majd:

A legtöbb gyerek, aki kiskorában ilyen nyitott, később is megőrzi ezt a tulajdonságát. A közösség számára, ahol él, nagy áldás az ilyen személyiség, és a társaság

KISÜTÖTTÜK

AZ EREDETI TÚRÓ RUDI MUFFIN

Hozzávalók:

A hozzávalókat készítjük ki, hogy gyorsan tudjunk dolgozni!

- * 25 dkg liszt,
- * 2 evőkanál kakaópor,
- * 1 kiskanál szóda-bikarbóna,
- * 1 kiskanál sütőpor,
- * 1 db tojás,
- * 15 dkg kristálycukor,
- * 2 cs. vaníliás cukor,
- * 1 dl olaj,
- * 3,5 dl natúr joghurt.
- * 3 db óriás Túró Rudi (a pöttyös jó csak!)

Elkészítés:

Először kenjük ki olvasztott vajjal a muffinsütő-formát és tegyük be a fagyasztóba, addig, amíg elkészítjük a tésztát. Készítsük ki a hozzávalókat és gyűjtsük be a sütőt 180 fokra.

Keverjük össze a lisztet, a sütőport, a szóda-bikarbónát és a kakaóport.

Egy másik tálban keverjük össze a tojást a cukorral, majd keverjük bele a vaníliás cukort, az olajat és a joghurtot. Majd a kettőt összekeverjük és elosztjuk a formában.

Minden Túró Rudit vágjunk négyfelé és minden muffin közepébe nyomjunk egy darabot.

Most tegyük a sütőbe és süssük kb. 30-35 percig.

A Túró Rudi belesüllyed a tésztába és nagyon jól megolvad a csoki. A formában hűtsük langyosra, majd tegyük ki rácsra. Porcukorral meghintve tálaljuk. Sokáig friss, puha marad.

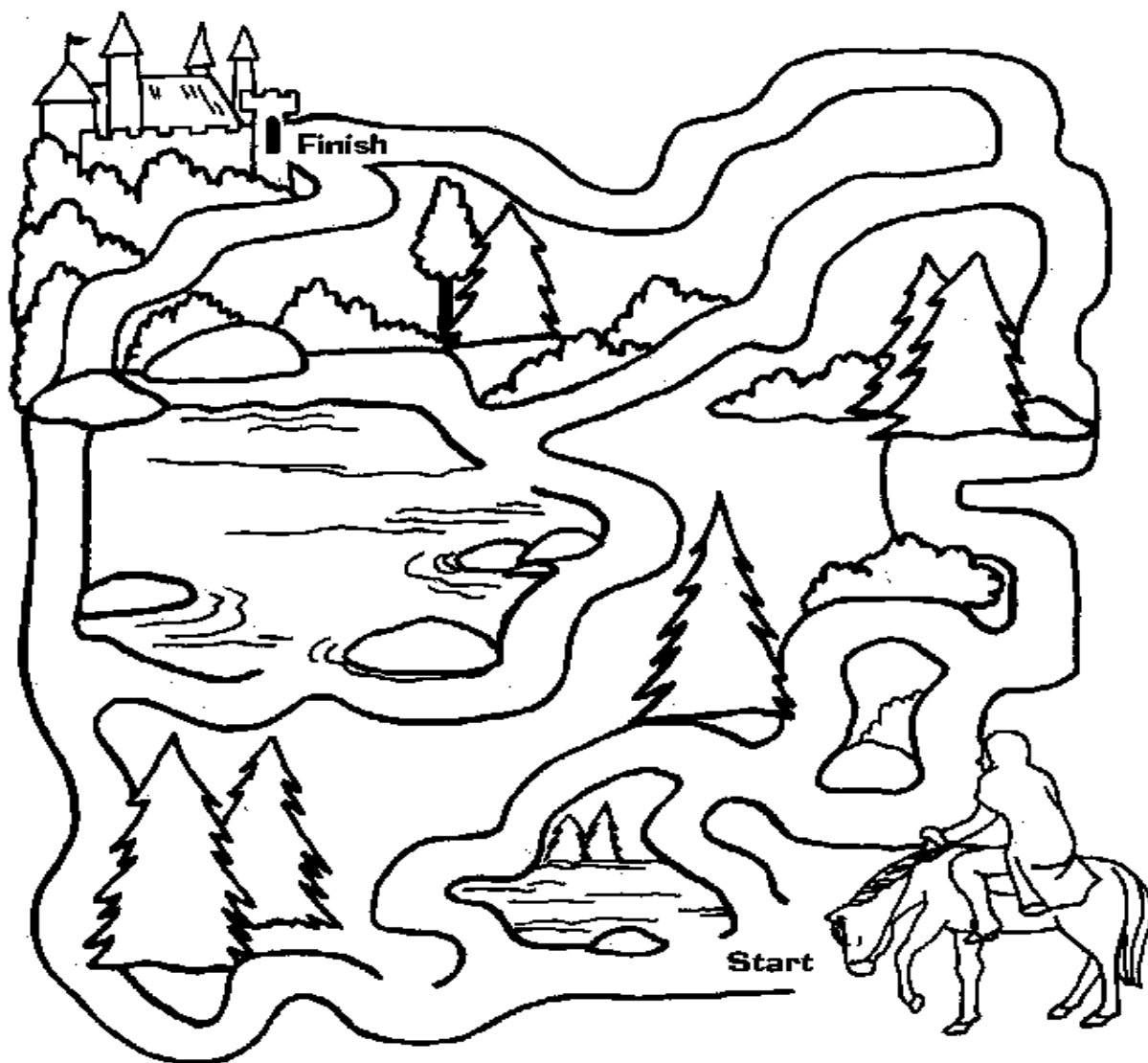

AZ ARANYVÁROS KIRÁLYA

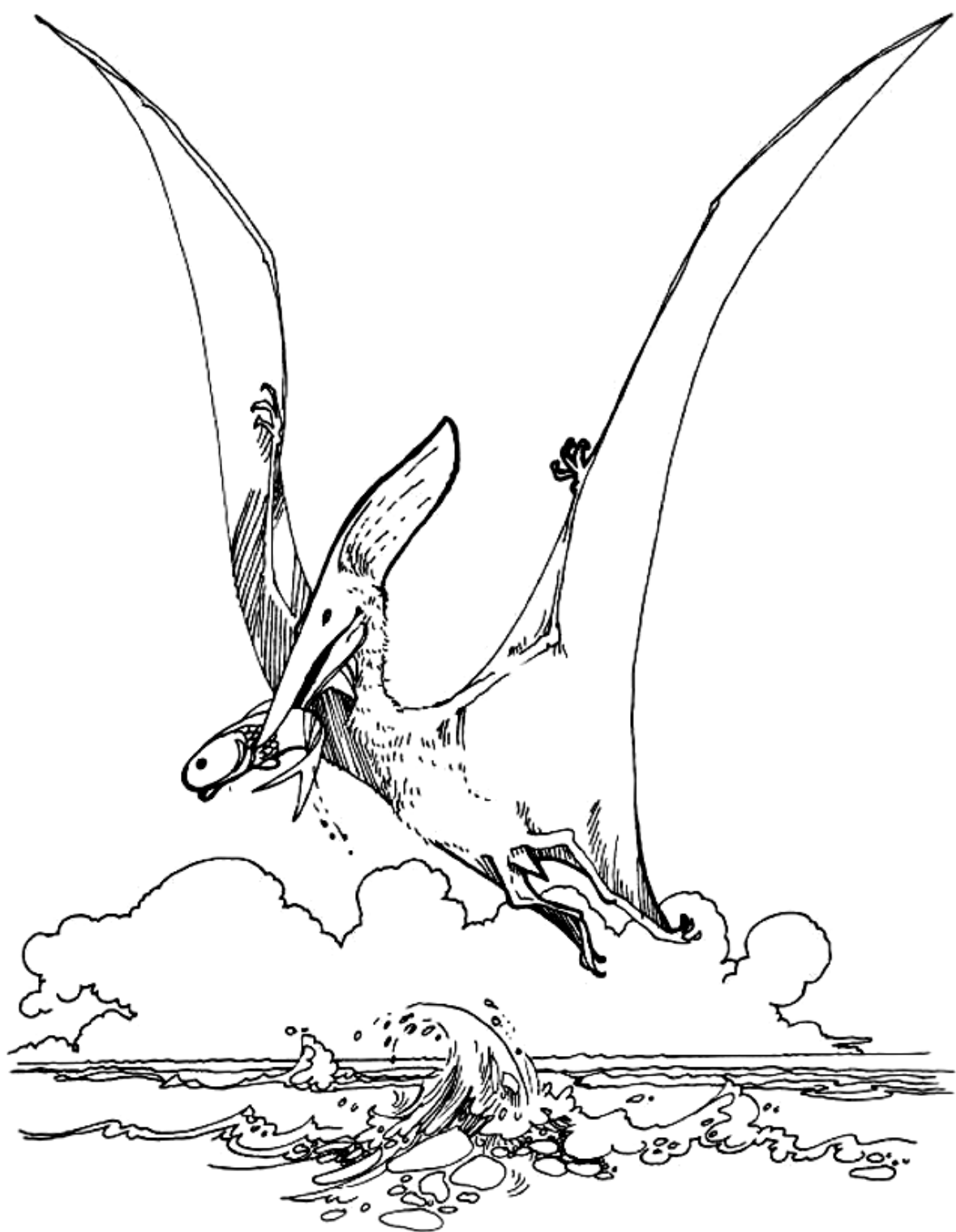
Élt egyszer egy mindenre kíváncsi Pedró nevű fiú. Állandóan úton volt, járta a világot. Egy szép napon, kenuján kelt útra, és a heves sodrású Glám folyón leereszkedve szelte át az őserdőt.

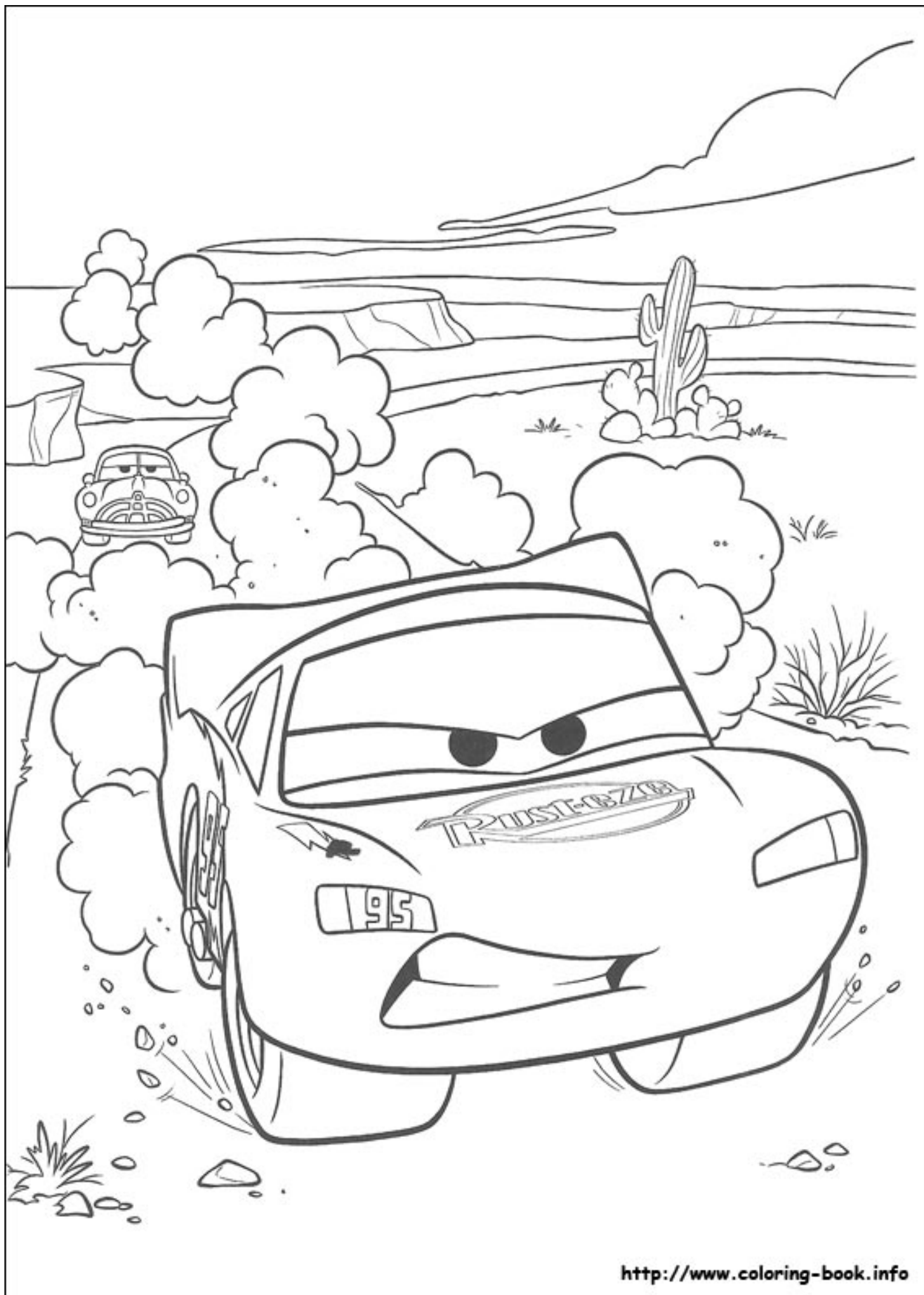
Egy kanyarban a sodrás erősödni kezdett, és a fiú elvesztette uralmát a csónak felett. Pedró megpróbált egyensúlyozni, a partot azonban megközelíteni sem tudta. Amikor egy hatalmas hullám a kenu nekicsapta a parti sziklának, a csónak szilánkokra tört. Pedrónak minden erejét megfeszítve sikerült kievickélni a partra. Ott nyomban elaludt. Amikor magához tért, és fölemelte a fejét a távolban egy torony körvonalait pillantotta meg. Feltápáskodott és elindult. Tüskés növények, mérges kígyók nehezítették az útját, de Pedró csak ment elszántan előre. Már lépni is alig bírt, amikor hirtelen megpillantott egy tündöklő várost.

„Az aranyváros!” - kiáltott döbbenet. A sűrű növények közül majmok, elefántok és tarka papagájok sereglettek Pedró köré, és miután köszöntötték, végigvezették a város kihalt utcáin. Amikor a legdíszesebb palota elé értek, Pedró kinyitotta a kapuját, és ebben a pillanatban az egész város életre kelt. Az ott lakók megéljenezték megmentőjüket, majd királlyá koronázták. Pedró talán még ma is ott él tündöklő birodalmában.

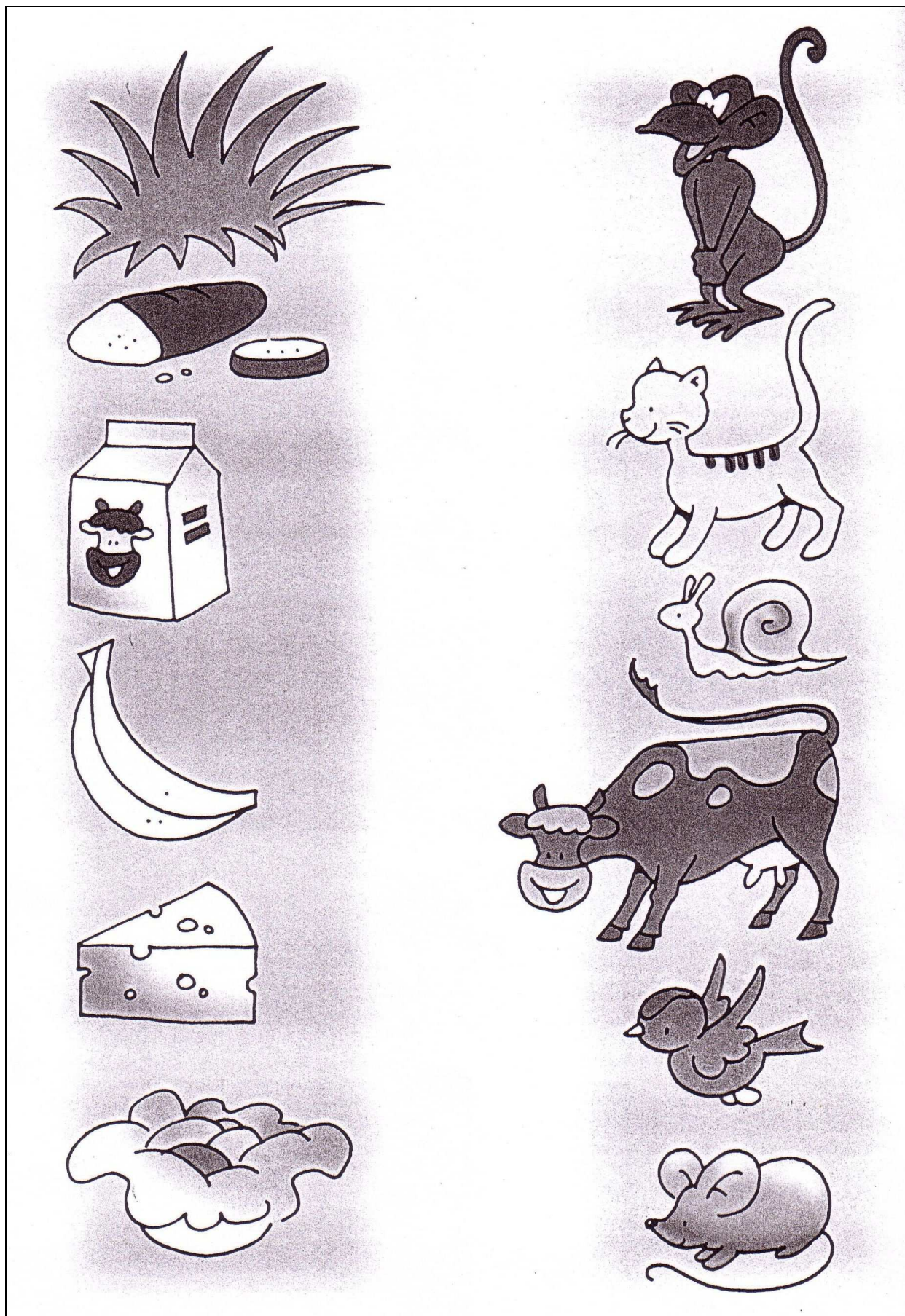

Pedró most lovon szeretne eljutni az Aranyvárosba, segíts neki odatalálni!

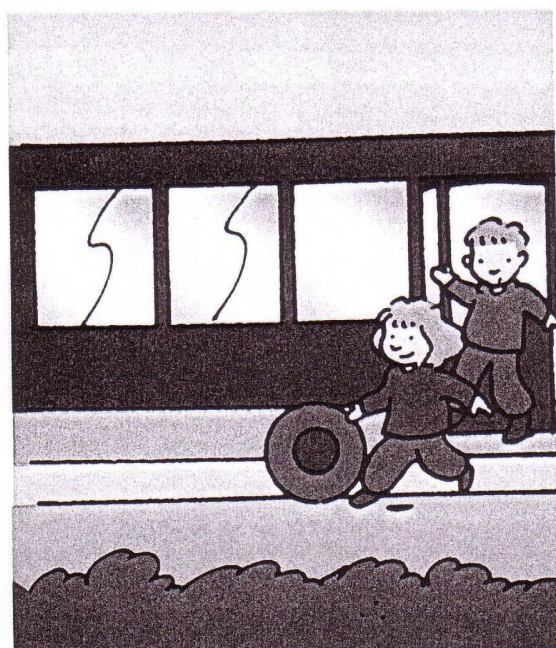
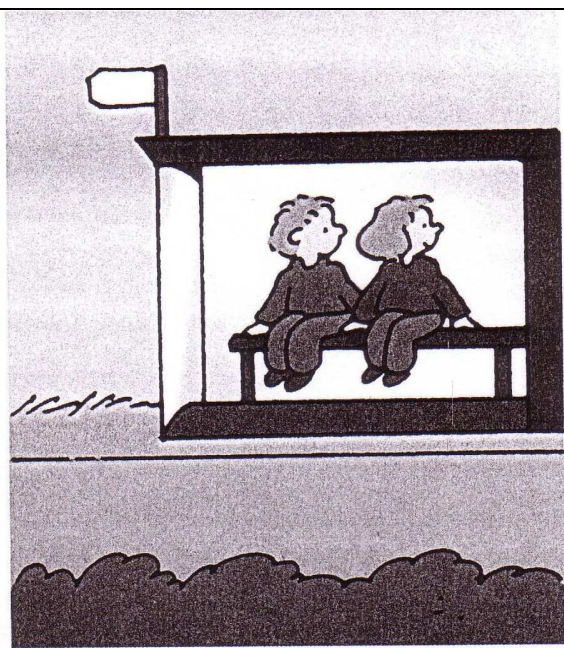

Kösd össze az állatokat kedvenc táplálékukkal!

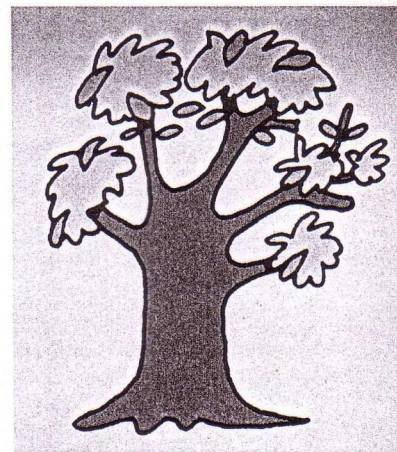
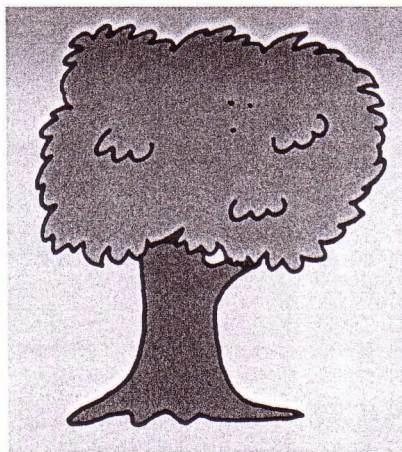
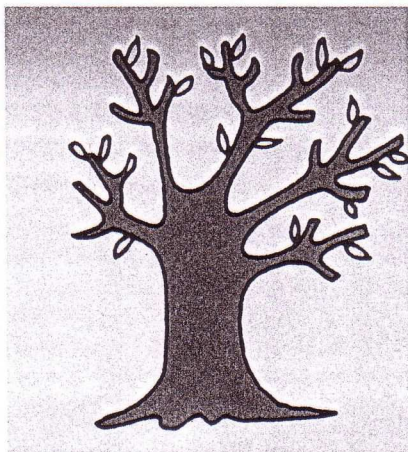
Mi a következő 4 rajz helyes sorrendje?
 Színezz ki 1 félholdat a történet első képe alatt, 2 félholdat a másodiknál és így tovább egészen 4 félholdig az utolsó kép alatt!

Ősszel lehullanak a levelek a fákról.

Állítsd helyes sorrendbe a képeket, és színezz ki az első alatt 1,
a második alatt 2 levelet, a harmadik alatt pedig 3-at!

Tavasszal a levelek újra kihajtanak a fákon. Színezz ki
itt is a helyes sorrendnek megfelelő számú levelet!

Az erdőben jó és gonosz törpék laknak.
Odújuk bejárata előtt mindegyiknek saját zászlója van.
A bejáratától elindulva piros ceruzával kerüld körbe a jó törpék zászlóit,
a gonoszokét pedig karikázd be kékkell!

